Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 279 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1884 — (Ն. Տ.) 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ — 1 ՐԷՊՊԻԼ ԷՎՎԷԼ 1302

40 ՓԱՐԱ

ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 զուրուշ՝ երկու անգամի համար 2 զուրուշ է։ աւելի անգամներու համար ըստ սակարկութիւն կը լլայ։

Օրագրոյս վճռաբեկեալ դատմամ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐՈՒԱՏՈՒՆ՝ Գալատիա, Հորատունկեան խան։

իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէիս՝

درعلیه ده غلطه ده خاننده نورادونکیان

غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY, Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1 Պրոյ	Համար	Տարեկան	գահեկան	արծաթ 200
»	»	Վեցամեայ	»	» 100
»	»	Եռամեայ	»	» 50
»	»	Հատով	»	» 1
Դաւառաց	Համար	Տարեկան	»	» 240
»	»	Վեցամեայ	»	» 120
»	»	Եռամեայ	»	» 60
Օտար	Երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	 56
»	»	Վեցամեայ	»	 28

Դուրս զրկուած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Ծանուցմունք կընդունուին
ԻՍԴԵՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Ֆարաքէոյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍ, հասատեալ յամին 1832, կը հրատարակուի այժմ իբրեւ Շաբաթաթերթ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթի մէն մի թիւը կը պարունակէ նոյն շաբաթու Ազգային, Ներքին, Արտաքին, Քաղաքական և Դրամական բոլոր Դիպուածոց լուրերն ու տեղեկութիւնները։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթին, իւր մէն մի թուով, կը հրատարակէ նաեւ Խմբագրական Տեսութիւններ, ազգային, քաղաքական, ընկերային, ընտանեկան և տնտեսական նիւթերու վրայ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթին ամէն թիւը կը պարունակէ նաեւ օգտակար յօդուածներ գիտական և պատմական զանազան նիւթոց վրայ, հետաքրքրաշարժ և բարոյալից նորավէպեր, և ընտիր թարգմանութիւններ ու քերթուածներ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթին Հանդէս մ'է և Լրագիր մ'է միանգամայն։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթի մէն մի թիւը կը բաղկանայ մանր և հոմ տառերով կազմուած 20 երեսներէ, և տարին կը կազմէ աւելի քան 1,000 երեսներէ բաղկացեալ ընտիր հատոր մը մաքուր տպագրութեամբ, իւր ցաւելուածներէ զատ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթի տարեկան դինն է միայն ԿԵՍ օսմանեան ոսկի, և վեցամեայն՝ ԲԱՌԳՈՐԾ օսմանեան ոսկի։ Ձեռքէ կը ծախուի 60 փարա գնով։ Թղթատարութեան տարեկան ծախքն է միայն 15 դրուշ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍՊԱՆԻԱ

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆԱՑ ԿՈՒԻՆԵՐԸ

Թոյլ կ'ըսէ խմբագրական յօդուածի մը մէջ.

«Անդրպատեռնական կղերի և Համալսարանի միջեւ գժտութեան մը պատճառաւ եղկոյ շաբաթ առաջ Մատրիտի մէջ ծագած կռիւներն ու շփոթութիւնները դեռ չեն վերջացած, և ըստ վերջին լրոց յուզումը կը տարածի Սպանիոյ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներն ալ։ Այս կռուոյ վրայ սայթ և մանրամասն տեղեկութիւնը ուշ հասան եւրոպական մայրաքաղաքներն. որովհետեւ սպանիական կառավարութիւնն հեռագրերը վար դնել կամ կրճատել կուտար։ Սպանիոյ մէջ եւս այս տեսակ լուրեր շատ կամաց տարածուած պէտք է լինին. ըստ որում միայն Մատրիտի մէջ 46 լրագրեր դատի ենթարկուած, փակուած կամ հրատարակեալ թիւերն յարքունիս գրաւուած են. և այժմ՝ ոչ մէկ լրագիր կրնայ հրատարակուիլ առանց նախապէս ենթարկուելու պաշտօնական գրաքննիչի մը քննութեան։ Եղելութիւնը սապէս է։ Մատրիտի Համալսարանին Տիեզերական Պատմութեան դասատու Պ. Մորայդոյի արտասանած մէկ բանախօսութիւնն առաջին պատճառն եղաւ շփոթութեան։ Պ. Մորայդօ յոյժ ազատախտ դասախօս մ'է, և վաճառականութեան ու հանրային կրթութեան նախարար Պ. Բիտալ-Ի-Մ'օն ի ներկայութեամբ արտասանած յառաջաբանական ճառին մէջ հակակղերական բացատրութիւններ գործածեց։ Ըստ որում դասախօսը գիտեր թէ կղերամիտ նախարարի մը առջեւ կը խօսէր, իւր ընթացք պատշաճ չէր. բայց միւս կողմէ նախարարն ալ տեղեակ էր այն դասախօսին կարծեաց որուն կ'ունկնդրէր յօժարակամ։ Այլ վերջապէս, եթէ Պ. Մորայդոյի ճառն անպատշաճ կամ անկանոն համարուէր, կրնար թողուիլ Համալսարանի Տնօրէնին քննադատութեան և գիտողութեան։ Բայց Թոլէտոյի հանգուցեալ Արքեպիսկոպոսին Ընդհանուր Փոխանորդը դատապարտեց զայդ բանախօսութիւն այնպիսի խիստ բանիւք, որովք գրէթէ բանադրանք կը սպառնար Պ. Դասախօսի դասերուն ներկայ գտնուող ուսանողաց գլխուն։ Ասոր վրայ ուսանողք համախմբեցան ցոյց մ'ընելու։ Բայց մինչ փողոցներէն կ'անցնէին գումարման վայրն երթալու, ոստիկանութիւնը բռնի ցրուեց զանոնք։ Ուսանողք նորէն ժողուեցան Համալսարանին մէջ. բայց Մատրիտի Ընդհանուր Հրամանատարին հրամանաւ, ոստիկանութիւնը զանոնք հալածեց Համալսարանի դասարաններուն մէջ իսկ։ Յետոյ ուսանողք և ոստիկանք կռուի բռնուեցան. ոստիկանք գործածեցին իրենց սուրեր և բէվոլվէրներ. քանի չափ ուսանողք վիրաւորեցան. և ի վերջոյ համայն ուսանողք և դասախօսք արտաքսեցան Համալսարանէն, որ քանի մը օր մնաց զինուորական դրաւման ներքեւ։ Նոյն միջոցին կը ուիւը կը շարունակուէր փողոցներուն մէջ։ Մեծ բազմութիւն կը հաւաքուէր ազատական կուսակցութեան գլուխ Պ. Բաղէլաոի Էլկլոյ լրագրին խմբագրատան դիմաց, և կառավարութեան դէմ ցոյցեր կ'ընէր. հանրապետական յայտարարութիւններ կը շրջաբերեին ժողովրդեան մէջ. և հեծելազօրքն ոսոխական հրամանաւորներ կը պակսեին, բայց կը յուսար ձեռք անցուցեալ քիչ օրէն։

Ասոր վրայ մեկներ էր՝ խոստանալով շարթուն վերջէն առաջ նորէն գալ և այս անգամ վճռական ապացոյցներ և ճիշդ տեղեկութիւններ բերել։

Պ. Լբքոք կրնար ուրեմն հաւատալ թէ մեծ հասած էր իւր նպատակին, և թէ գաղտնիքը պիտի պարզուէր։

Մ'իայն չէր կրնար տակաւին դուշակել Թոլպիաքի ընթացից առաջնորդող պատճառները։

Դէպէն արդեօք սուտ ժառանգ մը հնարած էր. արդեօք կեղծ վկայագրե՞ր պիտի յերիւբէր այն սուտ ժառանգին շահեցնելու համար, եթէ ոչ հաղարապետին ժառանգութիւնը, գոնէ Նապպլին առատաձեռն պարգեւները։

Մանաւանդ, արդեօք միմիայն խոշոր գումա՞ր մը ձեռք անցունել կ'ուզէր իւր համախոհին հետ բաժնելու համար, կամ թէ Արպալէթ փողոցի ոճրին հետ մեծն կամ հեռեն կապակցութիւն ունեցող ուրիշ դիտումնե՞ր ունէր։

Այս էր կարեւորագոյն կէտն, և Լուվրի հայրն ասոր վրայ կը խորհէր, երբոր իւր բնակարանին զանգակն հնչեց։

Ոտքի վրայ ելաւ, իւր ոտից ծայրերուն վրայ կոխելով մինչեւ դուռը գնաց և աչքը ծակերուն դրաւ որպէս զի հասկնայ թէ ո՞վ էր եկողն, և տեսաւ իւր գործակատարն ուրիշ մարդու մը հետ, որ Քամպրըմէր միայն կրնար լինիլ։

Իսկոյն բացաւ դուռն, և շատ մը ողջոյններ և քաղաքավարական խօսքեր ընդունեց Բիէտուշէն, որ յոյժ բնական կերպիւ կը կատարէր մէջնակարգ քաղաքացւոյ մը դերն, որ բարեկամ մը կը բերէր օրէնսդէտի մը տունը։

Պ. Լբքոք ալ իւր դերը կատարեց, ինչպէս որ գիտէր կատարել ամէն դեր, և քաղաքավարութեամբ ներս հրաւիրեց եկող պարոններն։

Ակնարկ է ըսել թէ Նախորդ 29 թուոյն պատասխանած ժամանակ՝ Քամպրըմէրի դէմքը կը գիտէր ուշադրութեամբ։

Իւր դրութիւնն էր նախ գնել մարդոց դէմքն, և չէր վրիպեր երբէք այս դրութիւնը գործադրելէ ամէն անկողնոցներու և մինչեւ իսկ իրեն հետ գործ չունեցող դուրսէն մարդոց վրայ, և միշտ օգուտ տեսած էր։

Շնորհիւ իւր փորձառութեան և բնական կորովամտութեան, մէկ նայուածք բաւական էր իրեն հասկնալու թէ ինչպէս մարդու հետ էր իւր գործն։

Արդ, Բիէտուշ այնպիսի նկարագիր մ'ըրած էր աբծանողին վրայ, որ ինքը ճիշդ չէր գտներ։

Իրրեւ պարկեշտ գործաւոր մը նրկարագրած էր զայն, հանդարտադէմ և հեղաբարոյ։

Իսկ Քամպրըմէր, ընդհակառակն, կծկեալ ճակատ, տխուր դէմք և բոցավայլ աչեր ունէր։ Շարժմունքն ալ խիստ և գրգռեալ էին։

Պ. Լբքոք չմեղադրեց իւր գործակատարն իրրեւ սխալեալ իւր բերած մարդուն նկարագրին մէջ, այլ կասկածեց թէ բան մը պատահած էր, և սխալ չէր կասկածը։

Մինչ կողմէ Բիէտուշ նայուած մ'արձակեց, որ կը նշանակէր թէ նոր բան կար, բայց չէր ուզեր ըսել. վրատնդ կար։

Մնաց որ, իւր վարպետն երկար ժամանակ անստուգութեան մէջ չթողլու համար, երբոր նստաւ Քամպրըմէրի քով օրէնսդէտին գրասեղանին առջեւ, իսկոյն խօսիլ սկսաւ այսպէս.

— Պարո՞ն Վինէ, խնայուցած էի ձեզ թէ ընկեր մը պիտի բերեմ ձեզ, որ ժառանգական գործի մը համար ձեր խորհրդոյ պէտք ունի։ Կ'երեւի սակայն թէ մինակ այն գործին համար չէ։ Ուրիշ անակնկալ փորձութիւն մ'ալ եկած է գլխուն... գողցան իւր փոքրիկ աղջիկն, որ պիտի ժառանգէր...

Պ. Լբքոք, որչափ և ինքզինքը բռնելու կարող էր, չկրցաւ արգելուլ իւր զգացած բուռն ցնցումը, վասն զի խիստ ըմբռներ էր ծանուցուած դէպքին բոլոր նշանակութիւնը։

— Բացատրեցէք ինձ գործը, պարո՛ն, ըսաւ Քամպրըմէրի դառնալով։

— Ի՞նչ բացատրեմ, գոչեց Քամպրըմէր. դաւիս գողցուելէն ի վեր կորուսած եմ խելքս։ Եւ չպիտի գայի ասա, ոչ ալ այս ընկերիս հետ ըրած ժամադրութեանս պիտի գտնուէի՝ եթէ չմոռցէի թէ գուցէ կրնաք օգնել ինձ զաւակս գտնելու։

— Եւ շատ իրաւունք ունիք այդպէս մոռցելու, գոչեց Բիէտուշ, վասն զի Պ. Վինէ այդ տեսակ գործոց համար ալ կ'աշխատի։ Արդէն ըսի ձեզ Շաթօ-ա'Օի հրապարակին վրայ, և ահա կը կրկնեմ Պ. Վինէի առջեւ, որ զիս սուտ չհաներ։

— Անշուշտ ո՛չ, ըսաւ օրէնսդէտն. ես ամէն տեսակ հետախուզութեանց կ'ենթարկեմ ընտանեաց շահու համար, և դուք չեմք կրնար լաւագոյն տեղ մը դիմել։

Հաճեցէք ուրեմն ծանուցանել ինձ այդ դէպքին պարագայները։ Բայց նախ բան մը պիտի հարցնեմ ձեզ։

Այդ գողցուած տղո՞ն էր ժառանգութեան իրաւունք ունեցողն։

— Այո՛, ես միակ զաւակ մ'ունիմ... կամ մանաւանդ ունէի... վասն զի այժմ...

— Հանդարտեցէք։ Թերեւս կորսուած է միայն, և կրնայ դանուիլ։

— Ոչ։ Կ'ըսեմ ձեզ թէ գողցան ձեռքէս։ Թաղիս ոստիկանապետն ալ ուզեց պնդել թէ կը սխալիմ... թէ բան մը չունեցող աղջիկ տղայ մը չառնուանդիր այնպէս։

— Պատասխանեցի՞ք իրեն թէ ձեր աղջիկը Թերեւս հարուստ էր, հարցուց իսկոյն հայր Լբքոք։

— Ի՞նչ օգուտ կրնար ունենալ. պիտի ծիծաղէր քեզիս։ Շատ ազատեցի որ օգնել ինձ և ոստիկանութեան ծածուկ գործակալներ ղրկէ Փարիզի աբուարձանները։ Պատասխանեց հանդարտօրէն թէ պիտի տեղեկագրեր առոստիկանութեան վերատեսուչն և անոր հրամանին սպասէր։ Երեկ իրիկուն էր այս։ Այսօր դարձեալ երկու անգամ գնացի իրեն, և յայտնեց ինձ թէ կը մնառուէր, թէ աղջիկս նկարագիրն ոստիկանութեան պահակաղօրաց խրմբապետներուն ղրկուած էր... Այո՛, և մինչ ոստիկանութեան գրասենեակներուն մէջ կը գրուի, անդին զաւակս կը չարչարեն, թերեւս կ'սպաննեն իսկ։

— Ժամը քանիսն՞ն գողցուեցաւ և ի՞նչպէս։

— Երեկ իրիկուն, ժամ ինն մի-ջոցները։ Դրացի կնոջ մը յանձնարարած էի, և երբոր տուն վերադարձայ, ըսին ինձ թէ տիկին մ'եկեր էր գեղեցիկ կառքով մը... պատմեր էր տանս մէջ գտնուող կանանց թէ Ռուսդի-լը-Ռուայի կայարանին մէջ ոտքս խորտակեր էր, և զաւակս կ'ուզէի տեսնել, ինքն ալ տանելու եկած էր... խեղճ կանայք հաւատալով գողուհւոյն ըսածին, աղջիկս անոր յանձներ են։

— Ո՞ր կողմ գնացեր է կառքն։

— Ես Օրլիթալի ծառուղին կը բնակիմ։ Կառքը մինչեւ Բլաս տ'Իթալի հրապարակն եկեր, անտի Շուազիի ճանքան բռներ է։ Քանի չափ անձինք տեսած են զայս։

— Ուրեմն կրնան կառքին դոյնն և կառավարին կերպարանքն ալ հասկրցնել։ Ձեր դրացիք կրնան նաեւ ըսել թէ կինն ի՞նչպէս հագուած էր, և ի՞նչ տարիք ունէր։

— Երիտասարդուհի է եղեր, գեղեցկապէս հագուած։

— Որմէ՞ կը կասկածիք։

— Որմէ՞ կ'ուզէք որ կասկածիմ։ Ես ի՞նչ յարաբերութիւն ունիմ կառք ունեցող կանանց հետ։ Աղջիկս դիս միայն կը ճանչէր յորմէ հետէ իւր խեղճ մայրը մեռած է։

— Եւ սակայն, ըսաւ Բիէտուշ, արդէն փորձ մ'եղած էր աղջիկն առեւանգելու։ Կը յիշէք, ընկե՛ր, Բուսարանական պարտիզին վանդակօրմին առջեւ գարեջուր խմած օրերնիս, պառաւ կին մը բռնութեամբ տանիլ ուզեր էր ձեր զաւակը։

(Շարունակելի)

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(106)(

ՇՈՐԹԻՒՆՔ ՏԻՒ ՊՈՒԱՆՈՊԻ

ՊԱՐՈՆ ԼԸԲՈՔԻ ԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՊԱՐՈՆ ԼԸԲՈՔ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Դ.

Պ. Հոլէի կերպարանքով դնացեր ծանուցեր էր անոր թէ իւր առաջին ջանքերն յուսացածէն աւելի յաջողած էին. գրեթէ աներկբայ էր որ Օ'Սիւլիվանի աղգատհմէն մարդ մը գտած էր, Ֆրանսա բնակեալ։

Թոլպիաք աւելցուցեր էր թէ արժան չէր դատեր աւելի մանրամասնութեանց մէջ մտնել, որովհետեւ տակաւին կատարելապէս ապահով չէր իւր գործին վրայ, բայց քիչ օրէն, երբոր լաւ մ'ատուգէր այն մարդուն իսկապէս Օ'Սիւլիվանի աղգատհմէն լինելը, նորա ժառանգական իրաւունքն հաստատող թուղթեր պիտի բերէր Նորին Վսեմութեան։

Մինչեւ իսկ խոստացեր էր այն Օ'Սիւլիվանն անձամբ ներկայել հնդիկ իշխանին, որ հարստացնել կ'ուզէր զայն։

Եւ երբոր իշխանն հարցուցեր էր անոր թէ արդեօք Օ'Սիւլիվան հաղարպետը մեկէն աւելի ժառանգ չունէ՞ր, Թոլպիաք պատասխաներ էր թէ հակամէտ էր հաւատալու թէ չուներ, թէ աղգատհմին միւս անդամոց մեռնելն հաստատող վաւերագրեր կը պակսէին, բայց կը յուսար ձեռք անցուցնել քիչ օրէն։

Ասոր վրայ մեկներ էր՝ խոստանալով շարթուն վերջէն առաջ նորէն գալ և այս անգամ վճռական ապացոյցներ և ճիշդ տեղեկութիւններ բերել։

Պ. Լբքոք կրնար ուրեմն հաւատալ թէ մեծ հասած էր իւր նպատակին, և թէ գաղտնիքը պիտի պարզուէր։

Մ'իայն չէր կրնար տակաւին դուշակել Թոլպիաքի ընթացից առաջնորդող պատճառները։

Դէպէն արդեօք սուտ ժառանգ մը հնարած էր. արդեօք կեղծ վկայագրե՞ր պիտի յերիւբէր այն սուտ ժառանգին շահեցնելու համար, եթէ ոչ հաղարապետին ժառանգութիւնը, գոնէ Նապպլին առատաձեռն պարգեւները։

Մանաւանդ, արդեօք միմիայն խոշոր գումա՞ր մը ձեռք անցունել կ'ուզէր իւր համախոհին հետ բաժնելու համար, կամ թէ Արպալէթ փողոցի ոճրին հետ մեծն կամ հեռեն կապակցութիւն ունեցող ուրիշ դիտումնե՞ր ունէր։

Այս էր կարեւորագոյն կէտն, և Լուվրի հայրն ասոր վրայ կը խորհէր, երբոր իւր բնակարանին զանգակն հնչեց։

Ոտքի վրայ ելաւ, իւր ոտից ծայրերուն վրայ կոխելով մինչեւ դուռը գնաց և աչքը ծակերուն դրաւ որպէս զի հասկնայ թէ ո՞վ էր եկողն, և տեսաւ իւր գործակատարն ուրիշ մարդու մը հետ, որ Քամպրըմէր միայն կրնար լինիլ։

Իսկոյն բացաւ դուռն, և շատ մը ողջոյններ և քաղաքավարական խօսքեր ընդունեց Բիէտուշէն, որ յոյժ բնական կերպիւ կը կատարէր մէջնակարգ քաղաքացւոյ մը դերն, որ բարեկամ մը կը բերէր օրէնսդէտի մը տունը։

Պ. Լբքոք ալ իւր դերը կատարեց, ինչպէս որ գիտէր կատարել ամէն դեր, և քաղաքավարութեամբ ներս հրաւիրեց եկող պարոններն։

Ակնարկ է ըսել թէ Նախորդ 29 թուոյն պատասխանած ժամանակ՝ Քամպրըմէրի դէմքը կը գիտէր ուշադրութեամբ։

Իւր դրութիւնն էր նախ գնել մարդոց դէմքն, և չէր վրիպեր երբէք այս դրութիւնը գործադրելէ ամէն անկողնոցներու և մինչեւ իսկ իրեն հետ գործ չունեցող դուրսէն մարդոց վրայ, և միշտ օգուտ տեսած էր։

Շնորհիւ իւր փորձառութեան և բնական կորովամտութեան, մէկ նայուածք բաւական էր իրեն հասկնալու թէ ինչպէս մարդու հետ էր իւր գործն։

Արդ, Բիէտուշ այնպիսի նկարագիր մ'ըրած էր աբծանողին վրայ, որ ինքը ճիշդ չէր գտներ։

Իրրեւ պարկեշտ գործաւոր մը նրկարագրած էր զայն, հանդարտադէմ և հեղաբարոյ։

Իսկ Քամպրըմէր, ընդհակառակն, կծկեալ ճակատ, տխուր դէմք և բոցավայլ աչեր ունէր։ Շարժմունքն ալ խիստ և գրգռեալ էին։

Պ. Լբքոք չմեղադրեց իւր գործակատարն իրրեւ սխալեալ իւր բերած մարդուն նկարագրին մէջ, այլ կասկածեց թէ բան մը պատահած էր, և սխալ չէր կասկածը։

Մինչ կողմէ Բիէտուշ նայուածք մ'արձակեց, որ կը նշանակէր թէ նոր բան կար, բայց չէր ուզեր ըսել. վրատնդ կար։

Մնաց որ, իւր վարպետն երկար ժամանակ անստուգութեան մէջ չթողլու համար, երբոր նստաւ Քամպրըմէրի քով օրէնսդէտին գրասեղանին առջեւ, իսկոյն խօսիլ սկսաւ այսպէս.

— Պարո՞ն Վինէ, խնայուցած էի ձեզ թէ ընկեր մը պիտի բերեմ ձեզ, որ ժառանգական գործի մը համար ձեր խորհրդոյ պէտք ունի։ Կ'երեւի սակայն թէ մինակ այն գործին համար չէ։ Ուրիշ անակնկալ փորձութիւն մ'ալ եկած է գլխուն... գողցան իւր փոքրիկ աղջիկն, որ պիտի ժառանգէր...

Պ. Լբքոք, որչափ և ինքզինքը բռնելու կարող էր, չկրցաւ արգելուլ իւր զգացած բուռն ցնցումը, վասն զի խիստ ըմբռներ էր ծանուցուած դէպքին բոլոր նշանակութիւնը։

— Բացատրեցէք ինձ գործը, պարո՛ն, ըսաւ Քամպրըմէրի դառնալով։

— Ի՞նչ բացատրեմ, գոչեց Քամպրըմէր. դաւիս գողցուելէն ի վեր կորուսած եմ խելքս։ Եւ չպիտի գայի ասա, ոչ ալ այս ընկերիս հետ ըրած ժամադրութեանս պիտի գտնուէի՝ եթէ չմոռցէի թէ գուցէ կրնաք օգնել ինձ զաւակս գտնելու։

— Եւ շատ իրաւունք ունիք այդպէս մոռցելու, գոչեց Բիէտուշ, վասն զի Պ. Վինէ այդ տեսակ գործոց համար ալ կ'աշխատի։ Արդէն ըսի ձեզ Շաթօ-ա'Օի հրապարակին վրայ, և ահա կը կրկնեմ Պ. Վինէի առջեւ, որ զիս սուտ չհաներ։

— Անշուշտ ո՛չ, ըսաւ օրէնսդէտն. ես ամէն տեսակ հետախուզութեանց կ'ենթարկեմ ընտանեաց շահու համար, և դուք չեմք կրնար լաւագոյն տեղ մը դիմել։

Հաճեցէք ուրեմն ծանուցանել ինձ այդ դէպքին պարագայները։ Բայց նախ բան մը պիտի հարցնեմ ձեզ։

Այդ գողցուած տղո՞ն էր ժառանգութեան իրաւունք ունեցողն։

— Այո՛, ես միակ զաւակ մ'ունիմ... կամ մանաւանդ ունէի... վասն զի այժմ...

— Հանդարտեցէք։ Թերեւս կորսուած է միայն, և կրնայ դանուիլ։

— Ոչ։ Կ'ըսեմ ձեզ թէ գողցան ձեռքէս։ Թաղիս ոստիկանապետն ալ ուզեց պնդել թէ կը սխալիմ... թէ բան մը չունեցող աղջիկ տղայ մը չառնուանդիր այնպէս։

— Պատասխանեցի՞ք իրեն թէ ձեր աղջիկը Թերեւս հարուստ էր, հարցուց իսկոյն հայր Լբքոք։

— Ի՞նչ օգուտ կրնար ունենալ. պիտի ծիծաղէր քեզիս։ Շատ ազատեցի որ օգնել ինձ և ոստիկանութեան ծածուկ գործակալներ ղրկէ Փարիզի աբուարձանները։ Պատասխանեց հանդարտօրէն թէ պիտի տեղեկագրեր առոստիկանութեան վերատեսուչն և անոր հրամանին սպասէր։ Երեկ իրիկուն էր այս։ Այսօր դարձեալ երկու անգամ գնացի իրեն, և յայտնեց ինձ թէ կը մնառուէր, թէ աղջիկս նկարագիրն ոստիկանութեան պահակաղօրաց խրմբապետներուն ղրկուած էր... Այո՛, և մինչ ոստիկանութեան գրասենեակներուն մէջ կը գրուի, անդին զաւակս կը չարչարեն, թերեւս կ'սպաննեն իսկ։

— Ժամը քանիսն՞ն գողցուեցաւ և ի՞նչպէս։

— Երեկ իրիկուն, ժամ ինն մի-ջոցները։ Դրացի կնոջ մը յանձնարարած էի, և երբոր տուն վերադարձայ, ըսին ինձ թէ տիկին մ'եկեր էր գեղեցիկ կառքով մը... պատմեր էր տանս մէջ գտնուող կանանց թէ Ռուսդի-լը-Ռուայի կայարանին մէջ ոտքս խորտակեր էր, և զաւակս կ'ուզէի տեսնել, ինքն ալ տանելու եկած էր... խեղճ կանայք հաւատալով գողուհւոյն ըսածին, աղջիկս անոր յանձներ են։

— Ո՞ր կողմ գնացեր է կառքն։

— Ես Օրլիթալի ծառուղին կը բնակիմ։ Կառքը մինչեւ Բլաս տ'Իթալի հրապարակն եկեր, անտի Շուազիի ճանքան բռներ է։ Քանի չափ անձինք տեսած են զայս։

— Ուրեմն կրնան կառքին դոյնն և կառավարին կերպարանքն ալ հասկրցնել։ Ձեր դրացիք կրնան նաեւ ըսել թէ կինն ի՞նչպէս հագուած էր, և ի՞նչ տարիք ունէր։

— Երիտասարդուհի է եղեր, գեղեցկապէս հագուած։

— Որմէ՞ կը կասկածիք։

— Որմէ՞ կ'ուզէք որ կասկածիմ։ Ես ի՞նչ յարաբերութիւն ունիմ կառք ունեցող կանանց հետ։ Աղջիկս դիս միայն կը ճանչէր յորմէ հետէ իւր խեղճ մայրը մեռած է։

— Եւ սակայն, ըսաւ Բիէտուշ, արդէն փորձ մ'եղած էր աղջիկն առեւանդելու։ Կը յիշէք, ընկե՛ր, Բուսարանական պարտիզին վանդակօրմին առջեւ գարեջուր խմած օրերնիս, պառաւ կին մը բռնութեամբ տանիլ ուզեր էր ձեր զաւակը։

(Շարունակելի)

տակաւին անարդել կը շարունակուէր հարաւային Ափրիկէի մէջ, այն ամէն չանից հակառակ, որոց չնորհիւ աշխարհի և նոյն իսկ Ափրիկէի այլ մասերէն կարելի եղած է աւելի կամ նուազ բառնալ զայն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԵՐԷԿԻ ՆԻՍՏՔ

Երէկ Խառն Ժողովը ի նիստ գումարեցաւ ընդ ատենապետութեամբ Կրօնական Ժողովոյ ատենապետ Դեր. Խորէն Նար–Պէյ Սրբազանի և Քաղաքական Ժողովոյ Ատենապետ Վսեմ. Մաքսուտեան Սիմոն պէյի։

Ներկայ էին Կրօնական Ժողովոյ բոլոր անդամք և Քաղաքական Ժողովէն եօթն անդամք։

Օրակարգին առաջին խնդիրն էր ընտրութիւն Պատրիարքական Տեղապահի։

Ժողովը տեղեկացաւ թէ Բ. Դուռն ետ զրկած էր Ազգային Վարչութեան այն թագրիրն, որով Բուսճուգլեան Դեր. Տ. Դէորգ Ծ. վարդապետին իբրեւ Պատրիարքական Փոխանորդ՝ Ազգային Պատրիարքարանի և Բ. Դրան միջեւ յարաբերութեանց միջնորդ լինելը խնդրուած էր։ Բ. Դուռը դիտել տուած էր բերանացի թէ՝ Հայոց ազգն իւր Սահմանադրութեան տառին և ոգւոյն համաձայն պէտք էր որ Պատրիարքին մահուանէն յետոյ Տեղապահ մ'ընտրէր։

Ժողովը յետ երկար խորհրդակցութեան, Պատրիարքական Տեղապահ անուանեց միաձայնութեամբ զՏ. Դէորգ Ծ. վարդապետ, այս անդամ միայն բացառութիւն մը լինելու պայմանաւ, և անմիջապէս մաղաքն պատրաստուելով և ստորագրուելով բոլոր ժողովականներէն, Բ. Դուռը ղրկուեցաւ Պատրիարքարանի դրծակատար Փրէնկեան Աբրահամ Էֆէնտիի միջոցաւ։ Ժողովը նորընտիր Տեղապահին վաւերացումը խնդրելով հանդերձ, կը խնդրէր միանգամայն որ կայսերական կառավարութիւնն հրաման չնորհէ անմիջապէս Պատրիարքի ընտրութեան ձեռնարկելու։

2. – Ազգային կալուածոց և այլ բարեպաշտական հաստատութեանց նկատմամբ Բ. Դրան մատուցուելիք թագրիրը կարդացուեցաւ։ Խառն Ժողովը կը խնդրէր կայսերական կառավարութենէն որ չնորհ ընէ իւր հպատակ հայ ազգին կալուածներն և բարեպաշտական հաստատութիւնները, որոնք եկեղեցիներն ու դպրոցները կը մատակարարուին, ամէն վտանգէ ազատ պահել։

3. – Ժողովը կրօն. Ժողովոյ անդամ Դեր. Իզմիրլեան Մատթէոս Եպիսկոպոսէն և Քաղ. Ժողովոյ անդամ Պապօեան Պապի էֆէնտիէն լսեց ատենապետաց դիւանին կարծիքն և դիտողութիւններն ի մասին Երուսաղէմի պարտուց բաժանման։ Դոհութեամբ տեղեկացաւ թէ Ատենապետաց դիւանն Ազգ. վարչութեան զինուորական տրոց վրայ յաւելում մ'ընելու առաջարկն ակզբամբ ընդուներ է։ Ժողովը իւր կողմանէ ներկայացուցիչ կարգեց զՏեր. Մատթէոս Եպիսկոպոս Իզմիրլեան և Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյ, որպէս զի Երեսփոխանական Ժողովոյ մէջ վարչութեան առաջարկը պաշտպանեն՝ այս մասին պէտք եղած բացատրութիւնները տալով։

4. Երուսաղէմի Պարտուց բաժանման Ցանձնաժողովն հրաժարական զրկած էր։ Ժողովն որոշեց որ Երուսաղէմի պարտուց բաժանման նկատմամբ Ազգ. Երեսփ. Ժողովոյ կարծիքն առնէ յետոյ Ցանձնաժողովին հրաժարականը նկատողութեան առնու, և ի հարկին նոր Ցանձնաժողով մը կազմէ։

Ապա Քաղ. Ժողովն առանձնանալով զբաղեցաւ Ներսէսեան վարժարանի խնդրով, որոյ վրայ պիտի խօսինք ի ստորև։

Տրապիզոնի Գաւառ. Երեսփոխական Ժողովը խնդրած է Ազգ. Վարչութենէն՝ որ անպատճառ Դեր. Սրբ. ուանձատանց Գարեգին վարդապետի առաջնորդական ընտրութիւնը վաւերացուի և նորընտիր առաջնորդն անյապաղ ուղեւորի իւր նոր վիճակն։

Ափրիկեան Տրիպոլսոյ ազգայինք Նոյեմբեր 28 թուականաւ հեռագիր մ'ուղղելով առ Ազգային Պատրիարքարան՝ կը յայտնեն թէ՝ նոր իմացած են հոգելոյս Տ. Ներսէս Պատրիարքի վախճանման ցաւալի լուրն, և իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն այս մեծ կորստեան վրայ։

Բատուայի Մուրատեան վարժարանին կալուածոց գործակալ Սրբ. Հայր Ս'անուէլ վարդապետ Քալճունի 18/30 Նոյեմբեր թուականաւ նամակ մ'ուղղելով առ Վսեմ. Ատենապետն Քաղ. Ժողովոյ, իւր խորին ցաւն ու վշտակցութիւնը կը յայտնէ հոգելոյս Տ. Ներսէս Պատրիարքի մահուան վրայ, և անոր բարեմասնութիւնները դրուատելով կը յորդորէ զնա ճշմարիտ ազգասէր, արդարակրօն և սիրելի ամենեցուն, ինչպէս նաև ճշմարիտ բարեկամ Միթարեան Միաբանութեան, և կ'աղաչէր, կ'ըսէ, որ Մխիթարեանք ևս վշտակցէին այսպիսի ձիրքերով օժտեալ անձնաւորութեան մը դառն կորստեան վրայ։

Սելանիկի ազգայնոց երեւելիներն ալ՝ ի դիմաց տեղւոյն բոլոր Հայոց՝ խորին վշտակցութիւն յայտնած են հոգելոյս Տ. Ներսէս Պատրիարքի մահուան համար։

Կիմանամք թէ Պատրիարքարանի գործակատար Աբրահամ էֆէնտի՝ երէկ իրիկուն Ազգային Վարչութեան խառն Ժողովոյ տեղապահի ընտրութեան թագրիրը մատուցեր է առ որանկ է։ Եւ որովհետեւ երէկ նախաբարաց խորհրդոյ գումարման օրն էր, կը յուսացուի որ հաստատութեան հրամանագիրն անցապաղ Պատրիարքարան կը հասնի։

ՆԵՐՍԷՍ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ այս հաստատութեան խնդիրն երէկ կարգադրեցաւ ամէն կողմանց համար յոյժ պատուաւոր եղանակաւ։

Ներսէս Վարժապետեան Ուսումնարանի Ընկերութեան Գործադիր Մասնախումբն երէկ Պատրիարքարան երթալով, անմիջապէս ընդունուեցաւ Քաղաքական Ժողովոյ կողմէ, ուր ներկայեց հետեւեալ պաշտօնագիրն, ի պատասխանի Քաղաքական Ժողովոյ անցեալ շաբթուան Բանաձեւոյն։

Պարոնէն պաշտօնագրոյ

Վսեմապայծառ Ատենապետ Քաղ. Ժողովոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան.

Մասնախումբս տեղեկացաւ թէ պատկառելի Քաղ. Ժողովն իւր վերջին նստի մէջ յանձն առած է նոյնութեամբ ընդունիլ յանուն Ներսէս Վարժապետեան Ուսումնարանի Ընկերութեան ներկայացուած և հինգ կետերէ բաղկացեալ Հիմնագիծն, այլ «Հարկ կը համարի որ կատարելի հանգանակութեան առաջին արդիւնքէն նախապէս 2,000 ոսկւոյ գումար մը դրուի իւր (Վարչութեան) տրամադրութեան ներքեւ, Ղալաթիոյ Կալուածոց Սնտուկին պարտքն վճարելու և Կեդր. վարժարանին անմիջական բացումն ապահովելու համար, արժան դատելով որ այն վարժարանն ալ նուիրուի յանուն հոգելոյս Պատրիարքին։

Թէեւ Մասնախումբս կ'ակնկալէր պատկառելի Ժողովէդ որ համակիր ընդունելութեամբ խրախուսէր իւր ձեռնարկներն ի սէր հանգուցեալ Հայրապետին և ազգ. դաստիարակութեան, և թէեւ արդարը չը լինի վերիմ և Ուսումնարան կանգնելու համար հաստատուած Ընկերութիւն մը իւր նպատակէն դուրս գործով մը ծանրաբեռնել, սակայն նկատելով որ Ընկերութեանս Նախագիծ Ցանձնաժողովն Կեդր. վարժարանի խնդրով զբաղած է արդէն և այս մասին նոյն իսկ Ներսէս Պատրիարքի նախագահութեանը տակ դումարեալ նստի մը մէջ պատրաստուած ծրագիրը մատուցած է առ Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնն, և նկատելով որ Կեդր. վարժարանն ալ ազգին կրթական պիտոյից համապատասխանող օգտաւէտ հաստատութիւն մը պիտի լինի, Մասնախումբս պարտաւոր է, Ընկերութեան Հիմնագծի վաւերացումն ստանալուն հետ, վերոյիշեալ ծրագրին համեմատ Կեդր. Վարժարանի բացումն ալ ստանձնել, Ղալաթիոյ Կալուածոց Սնտուկին պարտուց ամբողջական վճարմանը մասին հարկ եղած միջոցներէ ձեռքառնելով։

Մասնախումբս, իր սրտին ծանր ձեռնարկներուն հետ այս նոր ձեռնարկն ալ բանանձնելով, դիտէ թէ տաժանելի բեռի մը տակ կը մնայ, այլ համոզուած է թէ, ազգային իրաց արդի կացութեան մէջ, արժան է ամէն նիւթական և բարոյական զոհողութիւն յանձն առնուլ ի նպաստ ազգային կրթութեան։

Ցուսալով թէ պատկառելի ժողովդ ա'լ տեղի չպիտի ունենայ յետաձգել Ներսէս–Վարժապետեան Ուսումնարանի Ընկերութեան Հիմնագծի վաւերացումն, և, ի նը. կատ առնելով ժամանակին մեծ արժէքն այսպիսի պարագայից մէջ, պիտի բարեհաճի զարժանն տնօրինել անցապաղ,

Մնամք խորին յարգանաք

Ի դիմաց Ներսէս – Վարժապետեան Ուսումնարանի Ընկերութեան Գործադիր Մասնախմբի Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. ՉԵՐԱԶ Մ. ԷՍԱՆԵԱՆ

Կալաթա, 5 դեկտ. 1884

Յետ երկար խորհրդակցութեանց, Քաղաքական Ժողովը հաւանեցաւ Ուսումնարանի Գործադիր Մասնախմբին բերած առաջարկութեան, և, ըստ հետեւեալ նոր Բանաձեւոյ վաւերացուց Ներսէս Վարժապետեան Ընկերութեան հիմնական պայմաններն, որով այս Մարմին գործելու կարող վիճակի մէջ կը դրուի։

Պարոնէն նոր Բանաձեւոյ

Ներսէս Վարժապետեան Ուսումնարանի Ընկերութեան Գործադիր Մասնախումբն ընդունած լինելով Ազգ. Կեդրոնական վարժարանի բացումն ստանձնելու հոգն, Ազգ. Վարչութեան Քաղաքական Ժողովն նոյն Ընկերութեան կողմէ ներկայացեալ և հինգ կէտերէ բաղկացեալ Հիմնագիծն հաստատեց նոյնութեամբ, և Ցանձնաժողով մը կարգեց՝ պաշտօն տալով անոր քննել Կեդրոնական վարժարանի մասին 1882ի Հանգանակող Մարմնոյն կողմէ յառաջադոյն մատուցեալ Ծրագիրն, ի հարկին բարեփոխել զայն և տեղեկագիր մը մատուցանել Քաղաքական Ժողովոյ։

Սոյն Ցանձնաժողովոյ անդամ կարգեցան՝ Քաղաքական Ժողովէն
Սիմոն պէյ Մաքսուտեան
Բարսեղ էֆէնտի Հալաճեան
Միքայէլ » Մատիկոնեան
Մանասիաթէն
Մկրտիչ էֆէնտի Իսահակեան
Յարութիւն » Նորատունկեան
Կարապետ » Սալմաճեան.

Բանաձեւոյն մէջ Կեդրոնական վարժարանի համար յիշուած Ծրագիրն է Հանգանակող Մարմնոյն միւնոյն ծրագիրը զոր մեր երեկի յօդուածին մէջ յիշած էինք։

Այս նոր կարգադրութիւն գոհացուցիչ է ըստ ամենայնի. զի մինչ նախորդ Բանաձեւով Կեդրոնական վարժարանի խնդիրն արգելք մը կը լինէր Ներսէս Վարժապետեան Ուսումնարանի Ընկերութեան գործելուն, ըստ նոր կարգադրութեան երկու ձեռնարկութիւնք ի միասին յառաջ պիտի կրնան տարուիլ միւնոյն Մարմնոյն կողմէ, և Ուսումնարանի Ընկերութիւն այժմէն կարող պիտի լինի վերջնական կազմակերպութիւն ստանալ և գործի ձեռնարկել։

Այս նոր կարգադրութիւնը դիւրացնելու համար Մասնախմբին ցոյց տուած անձնուիրութիւնն և Քաղ. Ժողովոյ իմաստութիւն ամէն դիմէ տարի արժանի են։ Չնորհիւ այս իմաստութեան և այս անձնուիրութեան, և այն փոխադարձ զիջողութեանց որով համաձայնութիւն մը կարելի եղած է, Ազգը իրիչ ատենէն կրթական երկու կարեւոր բաղդոյն հաստատութեանց միանգամայն տէր պիտի կրնայ լինել։ Այս նկատմամբ առանձին ալ պիտի գրենք։

«Ներսէս Վարժապետեան» Ուսումնարանի Գործադիր Մասնախումբն, որ միանգամայն Կեդրոնական վարժարանի բացումն ստանձնած է, նոր անդամներով ճոխացած լինելով, հետեւեալ կերպիւ կազմուած է վերջնապէս.

1. Մկրտիչ էֆէնտի Իսահակեան Ատենապետ.
2. Սերովբէ էֆէնտի Կիւլպէնկեան Գանձապետ.
3. Մինասս էֆէնտի Զերազ Ատենադպիր.
4. Արիկ էֆէնտի Ունճեան.
5. Աստուածատուր Զունդ էֆէնտի.
6. Կարապետ էֆէնտի Սալմաճեան.
7. Յարութիւն էֆ. Նորատունկեան.
8. Յովհաննէս էֆ. Թորոսեան.
9. Տիգրան էֆ. Կիւմիւշկէրտան.
10. Տ.ոդ. Տիգրան էֆ Փէչտիմալճեան։

Խիզանու Ուսումնասիրաց ընկերութեան անդամներէն մին նամակ մը գրելով մեզ՝ ուշադրութիւն կը հրաւիրէ սա իրողութեան վրայ թէ, մինչեւ 1885 տարւոյ ընդարձակ Օրացոյցին մէջ յիշատակուած են բոլոր հայ ընկերութեանց անուանք, նոյն իսկ անոնք որք երկրորդական կարեւորութիւն ունին, մոռցուած է յիշատակել Խիզանու Ուսումնասիրաց ընկերութիւնն, որ 7–8 տարիներէ ի վեր հինգ դպրոց բացած է Հայաստանի մէջ, որ ցարդ օրինաւորապէս կը խնամէ զայնս իւր յատուկ վարչութեան և տեսչութեան ներքեւ, և որ՝ աւելորդ է յաւելել՝ վաւերացեալ է ազգային ամէն պաշտօնական մարմիններէ և խորհուրդներէ։

ՄԵԾ. ՅՈՎԱԿԻՄ ԱՂԱ ՄՈՒԹԱՖԵԱՆ

Յետ երկարատեւ հիւանդութեան կնքեց իւր մահկանացուն ի հասակի 55 ամաց, ի խոր սուգ և ի վիշտ համակելով իւր ընտանիքը, զաւակունքն, աղգականքն ու բարեկամքը։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսն պիտի կատարուի վաղը՝ ուրբաթ, 7 դեկտ. ի ժամ 7½, Քուզկունճուքի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին, և անտի հանդուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Պաղլար–Պաշիի դերեզմանատունն։

Կը խնդրուի իւր բոլոր ազգականներէն և բարեկամներէն, որ ներկայ գտնուին յուղարկաւորութեան տխուր հանդիսին։

6 դեկտ. 1884, Իւսկիւտար

ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ

ԵՐԿԱՍԻՐԵՑ

ԳԵՐ. Գ. Ծ. Վ. ՍՐՄՈՒԱՆՑՏԵԱՆՑ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գ. ՊԱՂՏԱՏԵԱՆ (ՍՐԱՄԵԱՆ)

Գերապատիւ Հեղինակին սոյն նոր գործ, արժանի ծնունդ իւր տաղանդին և հմտութեան, արդիւնք ուշադիր և մանրակրկիտ խուզարկութեանց և քննութեանց որ կը պատրաստեն Հայկական գաւառաց տեղագրութիւնն, վիճակագրութիւնն, հիքեայէթներ, դեղջկական երգեր, բառեր և, անիծուելով իւր 400 երես պարունակող հատորի մը մէջ լոյս տեսաւ Արամեան վայելուչ տպագրութեամբ։

Կը վաճառուի ի գին 10 ղրուշի բոլոր հայ դրավաճառաց և Մաքսի կարգը թղթավաճառ Պ. Զարեհ Թորոսեանի քով։ Կեդրոնատեղին է Արամեան տպարան Պոլիս Ցաղորեան խան։

ՆԵՐԲԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բարձրագոյն Դրան առաջին թարգմանի երկրորդ օգնական Մուսթաֆա Բէյշիա պէյ՝ արտաքին գործոց Նախարարի խորհրդականի օգնական անուանեցաւ Իւլպայի երկրորդ ատիճանաւ։

Սպարապետի դրան Ամուլթեանց և Զինուորական շինութեանց ճիւղին նախագահութեան պաշտօնն առ այժմ նոյն ժողովոյն երկրորդ նախագահ Թէրիդ Ապիտ փաշայի վրայ մնացած է։

Վեհ. Սուլթանն, որ ամէն առթիւ կը քաջալերէ գեղարուեստները, բարեհաճեցաւ այլ և այլ կարգի պատուանշաններ ու ատիճաններ չնորհել պալատան նուագածուաց։

Երկրորդ կարգի քոլ աղասիութեան ատիճան՝ Ճէմիլ պէյի։

Երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան՝ ֆոլիթահար հաղարապետ Բասքուալի էֆէնտիի.

Չորրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան՝ Պէարի պէյի և Մաձա էֆէնտիի.

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Սամի պէյի, և նոյնը Լուիճի ու Մարեթիրի էֆէնտիներու։

Ցատեան Վսեմ. Յարութիւն էֆէնտիի արտաքին գործոց Նախարարի խորհրդականութեան պաշտօնէ հեռանալն այլ ընդ այլոյ և անհիմն զրոյցներու առիթ տուած է։ Ըստ Մոնիթէորի, այս հրաժարում պէտք չէ վերագրել քաղաքական որ և է պատճառի, այլ միմիայն վարչական դժուարութեանց, ինչպէս կը պատահին ամէն պետութեանց մէջ։ Ցատեան էֆէնտի, իւր պաշտօնը թողլով, թոզած չէ դիւանագիտական առպրէդն, և կը մնայ միշտ պետական պաշտօնեայ։ Իսկ նորա յաջորդն ընտրուած չէ դեռ։

Ֆար կը ծանուցանէ թէ արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդականի օգնական Զայեան Իլիաս էֆէնտի ուրիշ պաշտօնի մը պիտի կոչուի։ Իսկ Ցատեան Ցիրան էֆէնտի, որ նոյն պաշտօնատան ծածկագիր հեռագրաց դիւանապետն էր, արձանագրութեանց դիւանատունը փոխադրուեր է։

Սերպիոյ Նախկին կառավարական Քոմիսէր Ալի պէյ՝ Թոդեալ հասութիւոյ վարչութեան ընդհանուր քննիչ անուանեցաւ Հասան պէյի տեղ։

Լա Թիւրքի կիմանայ թէ Բ. Դուռը Կ. Պոլսոյ Թուրքոյ–սերպիական յանձնաժողովոյ անդամ կարգեր է կայսերական սպայակոյտի հաղարապետներէն Շաքիր պէյն և կամիջոց և խճուղեաց ընդհանուր քննիչ Պ. Պրիոյ։ Յիշեալ պաշտօնատարք, անձամբ սահմանագլուխն երթալով, Վիէննայի մէջ չորրորդ պետութեանց պատուիրակաց կողմէ կնքեալ դաշնագրին համաձայն, Օսմանեան և Սերպիական երկաթուղեաց միացման կէտը պիտի որոշեն։ Արտաքին գործոց Նախարար Ասիմ փաշա, Կայսերական կառավարութեան սոյն որոշումն հաղորդեց Կ. Պոլսոյ սերպիական գործակատար Պ. Զանքոֆի։

Թուրքիոյ զինուորական վարժարանաց ընդհանուր քննիչ Ֆոն Տէր Կոլձ փաշա, Կրթական Նախարարութեան պաշտօնատարներէն Լաթիֆ պէյի հետ Նախընթաց օրը Տալուտ փաշայի Բիւշտիէ վարժարանն այցելեց։ Կը յիշուի թէ Կոլձ փաշայի պաշտօն չանձնուած է նոր ծրագիր մը պատրաստել քաղաքային Բիւշտիէ վարժարանները զինուորական նախակրթարանաց համանման դիրքի մը մէջ դնելու համար։

Անցեալներն Եպարքոսական հրամանաւ ծանձնաժողով մը կազմուած էր քննելու համար թէ ի՞նչ քանակութեամբ և ի՞նչ արժէքով անգրոշմ քսոլիէներ կան հրապարակին վրայ։ Սոյն ծանձնաժողով, որոյ նախագահն է հանրօգուտ շինութեան Նախարարութեան հաշուակալ Սատի պէյ, գտեր է՝ ըստ Թարիգի՝ կորուսեալ քսոլիէներու քանակութիւնը։

Նէճատ անուն չոգենաւն, որ Թրիէստի Նաւարանին մէջ նորոգուած միջոցին վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Իտարէի–Մախսուսէի տրուած էր, երէկ մայրաքաղաքս հասաւ։

Հռոդոս կղզւոյն կառավարիչ Բէյմալ պէյ պաշտօնապէս յիշեցուցեր է հոն գտնուող օտար տէրութեանց հիւպատոսներուն՝ թէ մինչեւ որ Բաթէնթի տրոց կանոնագիրը դործադրի, Հռոդոսի նահանգին մէջ վաճառականութեամբ զբաղող օտարականք պարտին վճարել ԲԷԴԷԼ–ի տուրքն, ինչպէս կը վճարեն Օսմանեան հպատակք, և թէ այսուհետեւ պիտի սկսի այդ տրոց հաւաքումն։

Տէրքոսի ջրի ընկերութիւնն ուզելով որոշել այն ճամբայներն ուստից ջուր պիտի բերել տայ ի Պոլիս, խնդրած էր կայսերական կառավարութենէն որ յատուկ յանձնաժողով մ'ի կարգէ այս պաշտօնով։ Յիշեալ յանձնաժողովն, որ թաղապետական պաշտօնատարներէ և մի քանի սպայներէ կազմուած է, երեկ Տէրքոս գնաց ընկերութեան երկրաչափներուն հետ հարկ եղած քննութիւնները կատարելու համար։

Սթամպուլ կը պատմէ թէ, ժուրնալ տը Քոնսթանթինոբլ լրագրոյ խմբագիր–անօրէն Պ. Օտիպէր՝ նախընթաց իրիկուն Բերա ակնավաճառ Զպուքճեանի խանութին առջեւ Պոլ մը հետ կռուի բռնուեր և դիրար ծեծեր են։

Քէոսթէնճէ բնակող կամ Տոպրուճայի հետ առեւտրական յարաբերութիւն ունեցող Օսմանեան հպատակ վաճառականք Բարձր. Մեծ–Եպարքոսին աղերսագիր մ'ուղղած են, որոյ օրինակն հրատարակուած է Թուրք լրագրաց մէջ։ Աղերսարկուք ծանրապէս կը դանգատին Քէոսթէնճէի Օսմանեան հիւպատոսին դէմ, յայտնելով թէ նա՝ փոխանակ Օսմանեան հպատակաց շահերը պաշտպանելու, ի միաս անոնց կը գործէ, այնպէս որ խումբ մ'Օսմանցիք հարկադրեր են իրենց հպատակութիւնը փոխել և օտար հպատակութիւն ընդունիլ։ Անցագրոյց խնդրոյն մէջ, հիւպատոսը կերպ կերպ դժուարութիւններ կը յարուցանէ և յաճախ կը հարկադրէ եղեր Օսմանեան հպատակներն, որ երկար ժամանակ Քէսթէնճէ մնան իրենց անցագրերը կարենալ առնելու համար։ Աղերսարկուք իրենց այս վիճակին դարման մը կը խնդրեն Մեծ–Եպարքոսէն։

Տրոց ընդհանուր վերատեսուչ Ալի Ֆուատ պէյ, իւր հիւանդութենէն բոլորովին ապաքինած լինելով, իւր պաշտօնը շարունակել սկսաւ։

Պետական խորհրդոյ անդամներէն Զէֆիրզատէ Թաղմ փաշա՝ իւր խալիտ, Մուսթաֆա, Ալի և Ապտիւլղազիզ որդւոց հետ երէկ մայրաքաղաքս հասաւ Պարսպէն։

Տէրքոսեան ջրի ընկերութիւնն այս օրերս երեք մեծ աղբիւրներ չինել սկսած է ի Տոլմա–Պ. չէ, ի Թագսիմ և Թիւնէլի հրապարակին վրայ։ Այս աղբիւրներուն նախաձեռնը պատրաստած է ընկերութեան առաջին երկրաչափներէն Աղնուուր էֆէնտի՝ արաբական ճարտարապետութեան ճաշակով։

Լուսինեան իշխանուհին նախընթաց օրն այցելեց Կ. Պոլիս Սուլթան Ահմէտի կողմէ հանգուցեալ Թուսնուզլու Մահմուտ փաշայի ապարանին մէջ հաստատեալ աղջկանց ձեռագործի վարժարանն։ Իշխանուհին երկու ժամ կեցաւ հոն և մեկնած ատեն ուզեց նուէր տալ վարժարանին, բայց վարժուհին յայտնեց թէ ինք արտօնութիւն չունի դրամ ստանալու։

Իշխանուհին նոյն օրն այցելեց նաեւ Շահզատէ Պաշիի աղջկանց վարժարանն և Ղալաթիոյ յունաց վարժարանը։ Սոյն վերջինն հրկիզեալ մասին շինութեան համար պէտք եղած օժանդակութիւնը խոստանալով, այժմէն 100 ոսկի նուիրեց։

Ֆար տիւ Պոսֆոր իւր երէկի թուով կ'ուղղէ Պ. Ուաթէրֆիլտի նկատմամբ տուած տեղեկութիւնները, զորս և մեք արտատպած էինք, յայտնելով թէ Պ. Ուաթէրֆիլտ ո՛չ Օսմանեան Պանքայի հաշուական գործերով կ'զբաղի և ո՛չ ալ Թայմզի կը թղթակցի։

Պ. Ուաթէրֆիլտ այժմ Պանքային մասնաճիւղերէն աչքէ անցուցեալ կ'զբաղի, իսկ Թայմզի Կ. Պոլսոյ թղթակցի պաշտօնը կը վարէ Պ. Կուարաչինոյ։

Քէորրիւլիւ մէջ դպրոցի մը չէնքը փլչելով, ուսանողք և ուսուցիչք փլատակաց ներքեւ մնացեր են. դեռ ոչոր տեղեկութիւն չէ հաղորդուած թէ մարդու կորուստ կայ։ Թէրճէմանը–Հադիգաթ սոյն տխուր լուրը տալէ յետոյ՝ կը յաւելու թէ Սելանիկի կրթական քննիչը տակաւին 20 օր առաջ այցելած և քննած էր Քէսորրիւլիւի կրթական վիճակն, և տեղւոյս լրագրաց մէջ իւր վրայ շատ մը ներբողներ հրատարակել տալէ յետոյ, երկաթուղեաց քանի մը չորքոտանի պաշտօնէից ստորագրութեամբ Թարիգի մէջ եւս նամակ մը հրատարակել տուած էր։ Կ'երեւի թէ, կ'ըսէ յիշեալ լրագիրը, կրթական քննիչը Պուլղարաց կողմէն

իրեն տրուած հաղորդութիւններէն ժամանակ չէ ունեցած այդ դպրոցին վիճակը քննելու։

Յառաջիկայ շաբթու մայրաքաղաքս կ'սպասուի մեր քաղաքացի խորհրդական Պէրթրամ էֆէնտիի յաջորդը Պ. Հորն։

Էնկլիրիի նորընտիր կուսակալ Սբրրի փաշայի քնտանիքն և որդիքը Տրապիզոնէն մայրաքաղաքս եկան, ուր պիտի մնան մինչեւ գարուն։ Իսկ Սբրրի փաշա, առանց Պոլիս դալու, իւր նոր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի ցամաքի ճանրով։

Անցեալները Կարնոյ ճանրուն վրայ ծխախոտի եօթն դէտեր երեսնի չափ մաքսախոյզերու հանդիպեցան, որք յոտից ցդլուխ զինեալ էին, և տաներկու ձիերու վրայ բեռցուցած ծխախոտ կը փախցնէին։

Մաքսախոյզք փոխան իրենց ձիերով և ապրանքներով, բայց Բէյթիի դէտերն յայողեցան մաս մը ծխախոտ ձեռք անցուցեալ։

Սգամպուլ կը պատմէ թէ Բաղէշի գաւառին երկրաչափներէն Պ. Տիւվաղ կուսակային հրամանաւ պաշտօնանկ եղած լինելով, իւր տրամադրութեան ներքեւ դանուող բազում գործաւորաց պահանջները գանձեր, և բաւական կրոր գումար մը գոյացնելով՝ գաղտագողի մեկներ է։ Գործաւորք կուսակային դիմեր են, նա ալ հեռագրեր է Կարնոյ կուսակային որ ձերբակալել տուեր է վարպետորդի երկրաչափն և Բաղէշ ղրկեր է ընդ հսկողութեամբ։

Հադիգաթ՝ ուսումնականութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Քէհսանանի գիւղը բնակող Խուրշիտ պէյ անուն անձի մը ցաւալի կացութեան վրայ։ Անցեալ շաբթու, գիշեր մը, այս մարդուն տունը գողեր մտնելով ամէն ինչ կողոպտեր են, այն ատիճան որ և ո՛չ իսկ կօշիկ մը թողած են և խեղճը գիշերազգեստով մը մնացած է։ Թողոյած նիւթերուն արժէքն 1000 ոսկւոյ կը հասնի։

Ֆիոսէն կը գրեն թէ կղզւոյն չանց մէջ կատաղութիւն (ֆուռուռ) ծագելով, սոսկալի ախտ ճարակեր և կատղած կենդանիք բազում մարդոց ալաս հասուցեր են։ Տեղւոյն քաղաքապետութիւնը պէտք եղած նախահոգ միջոցները ձեռք առնելով, սկսեր է կատղած շուները փոխադրել Արշիպեղագոտի տմայի կղզեակներէն մին, ուր արդէն հարիւրի չափ ախտացեալ շունք փոխադրուեր են առագաստանաւով։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱՅԱՆՆՍ ՀԱՎԱՍ

ՖՐԱՆՍԻՈ–ՉԻՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Փարիզ, 16 դեկտեմբեր

Քուրսէ ծովակալին մէկ հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ դեկտեմբեր 12ին Ֆրանսացիք Քէլլունկի մօտ ամրացեալ Զինական զօրաստմբ մը վաներ են։ Զինացիք 200 մեռեալ ու վիրաւոր ունեցեր են։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Պերլին, 16 դեկտ.

Երեսփոխանական ժողովն, օտար երկիրներու մէջ նոր հիւպատոսարաններ հաստատելու համար կառավարութեան խնդրած գումարները զեղչեց։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՊԱՆՔԱՅԻ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 6 Դեկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

1 ամիս Լոնդրայի վրայ (պանքային)	.....	110
3 » » » (վճռական)	.....	109 5/8
» Բարիզ » (պանքային)	.....	22 92 1/2
» » » (վճռական)	.....	23

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Քօնսոլիտ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	դՀին.	—
Պորսային գոցուելէն վերջը	»	—
Բերայի մէջ	»	8 38
Ա.առաւօտուն բացուեցաւ	»	—
Բարձրագոյն գին	»	—
Նուազագոյն	»	—
Կէս օրին	»	—
Ունիֆիէ Եգիպտական (Գ. Կ.)		—
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		—
Բերայի մէջ		70 22 1/2
Ա.յս առաւտ բացուեցաւ Գ. Կ.		—
Կէս օրին		—
Հէվալէսիզ		—
Բէքոր գ.Ցնսոլիտէի		—
» ունիֆիէի		—

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	դրշ.	100
20 ֆրանկնոց	»	88 2
Անգլիական ոսկի	»	110 22
Բոլ Իմբերիալ	»	89 35
Քրիմիկ	»	51 15
Ռուսական թղթադրամ	»	8 72
» արծաթ	»	89 30
Ցիորին	»	9 1
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 3
Վենցոյ	»	102 35
Հինգնոց	»	102 35
Մէթալիք	»	99 20
Պղինձ	»	780
Թղթադրամ	»	3200

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 17 Դեկտեմբեր ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. Ցնսոլիտ գոցուեցաւ		99 3/8
Օսմ. բացուեցաւ		8 1/8
» » գոցուեցաւ		8
Օսմ. փոխառութիւն 1865		11 1/4
» » 1869		9 7/8
» » 1871		69
» » 1872		19 1/4
» » 1873		8 3/4
Փոխառութիւն	1877	81 3/4
Պանք Օթոման		13 3/8
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)		95
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)		63 3/4
» առանձն. (բրնվիլէժիէ)		87 7/8
Տպրա Սանիէ		62 1/2
Տօնանիալ (փոխառ. Լօչիլտ)		87 1/2
Հունգարական պարտաթղթ	1877	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		—

Վ. ԻՆՆԱ, 17 Դեկտեմբեր ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	123 80
Օսմանեան երկաթուղի	21 50

Բարիզ, 17 Դեկտեմ. ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 4 1/2 % բաց	108 70
» » 3 % բաց	78 30
Օսմանեան քսնսոլիտէ բացուեցաւ	8 22 1/2
» » գոցու. (գ. կ.)	8 12 1/2
» » 1865	56
» » 1869	50
» » 1873	43
Օսմանեան երկաթուղի	44 75
» Բէտիի բաժնեթուղթք	508 75
Պանք Օթոման	589 37 1/2
Գրեմի Լիոնէ	522 50
» Ֆոնսիէ	1321 25
Բաժնետոմս Լիոնի (գուբ. կար.)	1242 50
Սուէզի ջրանցք	1350
Ռուսական 5 % 1877ի	100 7/8
Իտալական Ռանթ	98 40
Եգիպտական միացեալ գոց	324 37 1/2
Սպանիական (արտաքին)	60 1/8
Բրիօրիթէ Թիւրք	386 25
5 % Հելլենական	357 50
Զէք Լոնտրայի վրայ	25 31

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Դեկտեմբեր 17 ժ. 10, վ. 45

Ֆրանս. Ռանթի, 4 1/2 %	108 73 3/4
Օսմանեան »	8 20
Եգիպտական միացեալ	324 37 1/2

ՄԵՏԷՈՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԱ

18 Դեկտեմբեր (Ն. Տ.)

	ժ. վ.
Մագուտին արեգական (Աւերեւոյթ)	7 22
Մուտք » »	4 33
Կէս օր (Միջին ժամով)	11 ժ. 57 վ. 5
Կէս օր (ժամ ըստ Ցաձկաց)	7 20
Դագուտին Լուսնի (Աւերեւոյթ)	11. 7 38
Մուտք » »	6. 5 39

Երեւումն Լուսնի Ա. Փ. 25 Դեկտեմբեր

Առաւօտեան ժամ 3ին

Հղբրդմեթր.

Դանքաչափ (Դոլու երես)	764 1
Ջերմուչափ	8 0
Նուազագոյն աստիճան	6 5
Բարձրագոյն »	12 4
Ենաւութիւն %	69
Բարձրութիւն անձրեւի 36 ժամու միջոցին	
Հաղարդրդմեթր	0

Ուղղութիւն հողմի. — Արեւելեան հարաւ. արեւ. տկար։

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 17 Ի ՎԻՇՆԱԿԸ

Դանքաչափն բիչ մ է Միջերկրականի և Իտալիոյ վրայ. հովը ընդհանրապէս տկար է Միջերկրականի վրայ. հովը տկար և փոփոխական է Ադրիական և Աւշիւղեղոսի վրայ. հիւսիսային հովը տկար է ի Տարտանէլ և յՕտէսա։

Բարեխառնութիւնն է 3 աստիճան յՕտէսա և ի Վիեննա, 2 ի Բարիզ, և զերօէն 14 աստիճան վար ի Բեռլին։

ՕԳՈՒՏ ԳԱՂԵՑԿԻՐ ԱԴԻՊԻՆ

Օ ԳԱՄԷԼԻԱ.

Հաճորուոյ անցք, Թիւ 8

Նկատելով որ դեռ աւարտած չեն աշխատութիւններն իւր նոր վաճառատեղւոյն ի Մեծ-Փողոցն Բերայի թիւ 194, Օ ԳԱՄԷԼԻԱ վաճառատունն հարկադրեալ է տակաւին մնալ իւր նախկին վաճառատեղին

ի Հաճորուոյ անցք, թիւ 8, և անդ շարունակել իւր ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՎԱՃԱՌՈՒՄԸ մինչեւ դեկտեմբեր 25, որպէս զի իւր յարգոյ յաճախորդները կարենան այս ԱՌԻԹԷՆ օգուտ քաղել ԿԱՂԱՆԴԻ առթիւ իրենց պէտք ունեցածը գնելու համար։

Ապրանաց ԱԺԱՆ ԳԻՆՆ արդէն յաճախորդաց կողմէ հաստատուած է։ Օ ԳԱՄԷԼԻԱ վաճառատունը կը հաւատայ թէ այս անգամ իւր ապրանքներն յոյժ գոհացուցիչ և գիներն եւս առատել ժան են։

Օ ԳԱՄԷԼԻԱ.

ԳԱՀԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ ՔԱՂՈՒԱԾ

Մ Ա Ր Ա Շ

Նոյեմբեր 19. — Հեռագիրն հոկտ. 30ին Ներսէս Պատրիարք Հօր մահուան տխրառիթ լուրը գուժեց, և ի խոր սուգ համակեց տեղւոյս ազգայնոց սրտերն։ Յաջորդ կիրակին եկեղեցեաց մէջ՝ ըստ գրաւոր հրամանին Վեհ. կաթողիկոսի և որոշման Կրօնական ժողովոյ՝ ծանուցուեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր անակնկալի մահն և այս առթիւ նոյն օր ժամ 8ին կատարուելիք հոգեհանգստեան ի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ տեղի ունենալն։ Երբ որոշեալ ժամն հասաւ, Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ զանգակն տխրաձայն կը հնչէր և կը հրաւիրէր ժողովուրդն, որ ստուար բազմութեամբ կը ընդ զեկեղեցին։ Հանդէսն սկսաւ տխուր երգով մը։ Տեղւոյս Ս. Խ. Մանկանց վարժարանին ուսուցիչ Պ. Դաւիթ Տ. Ղազարոսեանի ատենաբանութենէն յետոյ, Արժ. Տ. Ղեւոնդ Հայր յոտին կանգնելով պերճախօս լեզուով խօսեցաւ Հանդուցեալին վրայ։

Յետ հնգետասան աւուր, երբ Աբեւելքի թերթերը բերին մեզ Նորին Սրբազնութեան մահուան և տխրաշուք յուղարկաւորութեան մանրամասն նկարագրութիւններն, մեծապէս յուզեցին մեր սրտերն. ուստի մի քանի վառվռուն անձեր արժան դատեցին տաճկերէնի վերածել և ընթեռնուլ հասարակութեան ինչ որ Արեւելք գրած է ի մասին Նորին Սրբազնութեան մահուան ու թաղման։ Կանխաւ ծանուցուելով զայս ի գիտութիւն ժողովրդեան, կիրակի օրն, որոշեալ ժամուն, գրեթէ Մարաշի ամբողջ ժողովուրդը խմբուած էր ի Ս. Գէորգ եկեղեցին։ Հանդէսն բացաւ նախ Արժ. Տ. Ղեւոնդ հայրն, կարճառօտ ծանօթութիւն մը տալով նոյն օրուան հանդիսին նպատակին վերայ և յորդորեց ժողովուրդն յունկընդրութիւն ատենաբանութեանց։ Նորին Արժանապատուութեան հետեւեցաւ տեղւոյս ուսումնականներէն Մեծ. Շիրբի էֆէնտի Ալէքսանեան և Հոգեւոյս Սրբազանի վերջին հրաժարագիրն ընթերցաւ, որ գեղեցիկ թարգմանութեամբ և ընթերցանութեան բնական կերպիւը տմենուն կողմէ գնահատուեցաւ։ Նորա յաջորդեց Պ. Դաւիթ Տ. Ղազարոսեան՝ մահուան և թաղման տխուր մանրամասնութիւնը պարունակող յօդուածոց ընթերցումով. ամփոփապէս յետոյ ընթերցաւ Թորոս էֆ. Մահիկեան՝ Դեր. Խորէն Նար-Պէյի դամբանականին պատճէնը, որ նոյնպէս շատերու հաւանութեան արժանացաւ։ Սոյն գրութեանց ընթերցումէն յետոյ, Նորէն Արժ. Տ. Ղեւոնդ հայրն սկսաւ ատենաբանել իւր սովորական պերճախօսութեամբ և փակեց հանդէսը։

Սեպտեմբեր

Նոյեմբեր 12. — Տիգրանակերտի կուսակալ Վսեմ Հասան Սամիհ փաշա, որ վերջերս ասա եկած էր տեղւոյս վիճակն անձամբ քննելու համար, քանի մ'օր առաջ վերստին Տիգրանակերտ դարձաւ։ Նորին Վսեմութիւնն ասա ժամանելով՝ աղերսարկուաց խնդիրքն ըստ օրինի ի գործ դնելէ և բոլոր պաշտօնատուններն այցելելով հարկ եղած հրահանգները տալէ յետոյ, սկսաւ ուշադրութիւնը դարձնել ճանբայի շինութեան և վարժարանաց վերայ։ Տեսնելով որ Սեւերեկէն դէպի Տիգրանակերտ շինուելիք ճանբուն վրայ աշխատող գործաւորք կը նեղուին օդին ցրտութենան պատճառաւ, ճանբուն շինութիւնը ամրան եղանակին թողուց և եղեսիոյ կողմը շինուելիք ճանբան սկսել տուաւ։ Արդարեւ կարի յոյժ զարմանաց արժան էր տեսնել միշտ զնորին Վսեմութիւն գործաւորաց մօտը, որ խրախուսիչ խօսքերով և առատ նուէրներով կը հրաւիրէր զնոսա յաշխատութիւն, որոնք նաեւ ոգեւորեալ կուսակալի նիւթական և բարոյական քաջալերութեամբ, զգալի ին կերպիւ յառաջ կը տանէին շինութիւնը։ Կուսակալը թուրք մանկանց և օրիորդաց մէկ մէկ ծաղկոց բանալ տուաւ, յորոց առաջնոյն մէջ իսկոյն 80ի մօտ աշակերտք հաւաքուելով՝ նորին Վսեմութեան պարգեւաց արժանացան։ բայց վերջինը իր յոյսը չկըրցաւ պսակել. զի տեղացիք՝ մեծաւ մասամբ՝ տակաւին իգական սեռի կրթութիւնը մեղք համարելու տխուր վիճակի մէջ են։

Նորին Վսեմութիւնը հաճեցաւ նաեւ մեր ազգ. վարժարանը այցելելը Ընդդէմ ելան պատուաւոր ազգայնոց ընկերացող երգեցիկ աշակերտք։ Նախ փառաւորապէս զարդարուած սենեակ մը առաջնորդուելով՝ անդ հարկ եղած պատուասիրութիւնը ընդունելէ յետոյ, Ն. Վսեմութիւնը եկաւ ի վարժարան, ուր տաճկերէն լեզուաւ շնորհակալութեան ուղերձ մը կարդացուեցաւ աշակերտաց միոյն միջոցաւ։ Նորին Վսեմութիւնը ներմ շնորհակալութիւն յայտնելով այս մասին, քննել տուաւ առաջին կարգի աշակերտներն աշխարհագրութեան, թուաբանութեան և տաճկերէնի դասերու մէջ, և նոցա յառաջդիմութիւնը տեսնելով զգացած խիստ մեծ բերկրութիւնը յայտնեց։ Սակայն տեղեկանալով որ օրիորդաց վարժարանը փակուած է երկու ամսէ ի վեր, երկու Օսմանեան ոսկի նուէր տալով ի նպաստ նոյն վարժարանի, առաջարկեց Առաջ. փոխանորդ Արժ. Տ. Դաւիթ քահանայի նոր հանդանակութեամբ յիշեալ վարժարանը վերստին բանալ։ Յետոյ ուղեկցութեամբ աշակերտաց և խուռն բազմութեան մը՝ գնաց Բողոքականաց հովիւ Պատ. Դէորգին ի տեսութիւն։

— Հակառակ կառավարութեան լուրջ հսկողութեան, սպանութիւնք և գողութիւնք անպակաս են հոս։ Դեռ վերջերս երկու հատ սպանելոց լուրը առնք։ Ասոնցմէ մին քաղաքիս աւազակներէն չարաչար ծեծուելով մեռած է, Ջերմուկէն ի Սեւերեկ բերած ճամբորդութեան ատեն, քաղաքէն կէս ժամ հեռու տեղ մը։ իսկ միւսը 8 ժամ հեռաւորութեամբ գիւղի մը մէջ։ Մարդասպանք գտնուած չեն ցարդ։

— Այս տարի հունձքը ամէն տարուան պէս առատ լինելուն համար, ցորեանի գինը չատ ինկած է (Պուլսոյ քիլօով 5 դահեկան). միայն դարին քիչ մը նուազ է բաղդատմամբ ուրիշ հունտերու։

Կիլիկիոյ

Նոյեմբեր 13. — Ներսէս Պատրիարքի անակնկալ մահուան լրտն յանբացատրելի սուգ համակեց տեղւոյս հայ հասարակութիւնը։ Ամենայն սիրտ կը հառաչէր, ամենայն անձն յոգւոյ կը հանէր։ Կիրակի առաւօտ ակաւ ժողովուրդը խուռն բազմութեամբ դիմել ի Մայր եկեղեցի, ուր Դեր. Շիշմանեան Սրբազան հոգեհանգստեան կարգ պիտի կատարէր։ Պատարագէն յետոյ, Ն. Գերապատուութիւնն յուզեալ ձայնիւ սրտառուչ դամբանական մը խօսեցաւ, և վաղամեռիկ Պատրիարքին եղական հանճարը, բարձր ձիրքերն ու անձնուէր աղգասիրութիւնը դրուատեց։ Ժողովուրդն յայտնապէս կարտասուէր։ — Մահուան առթիւ, բոլոր վարժարանք երեք օր փակուեցան և եկեղեցին իւր սգոյ պատմուճանը կը կրէ տակաւին։

— Մեծ. Մ. Յովհաննէս և Մելքիսեդեկ Տէրոյ Գօչունեան ազգասիրաբար մի օրիորդական դպրոց բացին, որոյ վարժուհին է բնիկներէն Օրիորդ Դշխոյ Մ. Գասպարեան, և ուր կը յաճախեն 30–35 աղջկունք։ Դասերն առայժմ գրեթէ նախնական են։ Յաջողութիւն մաղթելով կը փափաքինք որ մէկ երկու տարիէն բարձր դրիս վերածեն իրենց բարենպատակ ձեռնարկ, որ եղական է տակաւին Կիլիկիոյ մէջ։

ԶԱՐՇԱՄՊԱ

Նոյեմբեր 29. — Տեղւոյս կրթական վիճակն յոյժ ողբալի է. ազգային վարժարանն երկու ամիսէ ի վեր փակուած լինելով՝ 100ի չափ մանկունք փողոցները կը թափառին։ Վարժարանը դեռ չգոցուած, 10ի չափ տղայք՝ որոց հայրերը քիչ շատ կարողութեան տէր ան ձինք են՝ Մարսուան գնացին ամերիկեան միսիոնարաց վարժարանին մէջ ուսանելու։

Զարշամպացիք տարինհազիւ 120 ոսկիի գումար մը ծախք կ'ընեն իրենց զաւակաց կրթութեան, այլ կարող են այդ գումարին կրկինը տալ. բայց բան մը կայ որ կը պակսի իրենց, — Առաջնորդ մը։ — Այ այժմ յոյս չունինք վարժարանի վերաբացման, մինչեւ որ նոր եռանդով վառեալ Առաջնորդի մը յորդորներով չարժարձի Զարշամպացւոյն ուսումնասիրութիւնը։ Քաղաքիս լրջամիտ մասը կ'ուզէ որ Զարշամպա զատ Առաջնորդ ունենայ, անկախ Տրապիզոնէն՝ որոյ թեմն է ցարդ։ Հոս՝ որպէս այլուր՝ ժողովուրդը եռանդ ցոյց կուտայ, երբ Առաջնորդի բերնէն լսէ յորդորները՝ բան կարդայ նորա գրաւոր հրահանգներն։ Երանի՜ թէ ազգային կեդր. Վարչութիւնն ի նկատ առնոյր քաղաքիս վիճակը։

ՀԱՇՈՒԵՑՈՅՑ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Գ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ (1883 ՍԵՊՏ.–84 ՕԳՈՍՏ.)

Մ ա ր մ ա ր

Գ. տարեշրջանին մէջ Վասպուրականի Կեդրոնական վարժարանի մուտքն եղած է 26,403 ղրշ 30 փրդ հետեւեալ կերպով.

Աշակերտաց մնացած թոշակներէն հաստատ 5,060 ղրուշ. Աղքատիկ աշակերտներու պաշտպաններէն վճարուած թոշակներն 2,600.

Վանէն եղած նուիրատուութիւններն հետեւեալ կերպով. 1° Կեդրոնական վարժարանի Սանուց Օժանդակ ընկերութենէն 250. 2° Մանաւանդան Տիգրան (Կարնեցի) էֆէնտիէն 26 1/2. 3° Մի անծանօթ անձէ Աւետնեան Գալուստ էֆէնտիի ձեռքով 20. և 4° վարժարանին դաշնակը 200 բաժնի վրայ (մէկ բաժինը 1 արծաթ մէճիտ) վիճակահանութեան դրուած և շահող թիւը պարսպ մնացած թիւերէն մին լինելով, դաշնակը դարձեալ վարժարանին մնացած է և ստորագրուած 48 բաժիններէն վարժարանին շահ դոյացած է 960։ Ընդ ամենը 1,256 ղրշ 20 փրդ։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԷՆ եղած նուիրատուութիւններն հետեւեալ կերպով. 1° Տիվիսի «Մշակ» օրաթերթի խմբագրութենէն եկած 1,050 ռուպլին (այս գումարէ 550 ռուպլին նուիրած են Մոսկուայի Համարարանի հայ ուսանողները. մնացածէն մի մասը Ռուսատանի զանազան քաղաքներէ ղրկուած է «Մշակ»ին և մէկ մասն ալ խմբագրապետը Պ. Գ. Արծրունին է նուիրած) որ կ'ընէ 12 հազար 600 ղրշ։ 2° Պետերբուրգէն, Վսեմ Պ. Կարապետ Եղեանցէն 50 ռուպլի (Վսեմ Համարական Բէկի ձեռքով) որ կ'ընէ 600 ղրշ։ Ընդ ամենը 13,200 ղրշ։

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ. 1° Վանցի Մեծ. Յարութիւն աղա Սմարեանի միջոցով ղրկուած նուիրատոմսներով հաւաքուած գումարը 1,069 ղրշ 10 փրդ (նուիրատուներն անունները ժամանակին հրատարակուած են «Մասիս» օրաթերթին մէջ)։ 2° Վսեմ Սահակ փաշա Աւետնեանի ձեռքով ի նպաստ Հայաստանի վարժարաններին եղած հանդանակին տրուած բաժինը 540 ղրշ։ Ընդ ամենը 1,069 ղրուշ 10 փարայ։

Կ. ՊՈԼԻՍԷՆ. Մեծ. Եղիազար էֆէնտի Խաղախորդեանի միջոցով ղրկուած գումարներն հետեւեալներուն ձեռքով հաւաքուած. 1° Մեծ. Եղիազար էֆ. Խաղախորդեանի հանդանակածն հետեւեալ էֆէնտիներէն. Մեծ. Մ. Բարսեղ և Վարդան Պապիկեան 220, Յարութիւն Նալբանեան 120, Յարութիւն Ագաւնեան 120, Անծանօթ մի անձ 100, Աւետիս Գալիկեան 60, Թադէոս Պարսեղեան 60, Աւետիս Պասեան 20, Մինաս Պալասեան 10. Համագումար 710։ 2° Մեծ. Յարութիւն էֆէնտի Նարթանեանի հանգանակածն հետեւեալ էֆէնտիներէն. Մեծ. Մարգարոս Շերոյ 20, Մկրտիչ Եղիանեան 10, Պօղոս Պէրպէրեան 10, անծանօթ անձերէ 160. Համագումար 200։ 3° Մեծ. Սարգիս էֆէնտի Վարդանեանի հանգանկածն հետեւեալ էֆէնտիներէ. Սարգիս էֆէնտի Վարդանեան 20, Մ. Մելքոն Կուսալէլեան 20, Գարեգին Սեւիլեանց 20, Երուանդ Թորոսեան 20, Սերոբէ Սարկաւագեան 10, Փանոս Տուտիկեան 10, Պետրոս Աւագեան 10, Յակոբ Հանբմեան 10. Համագումար 120։ 4° Մեծ. Արիստակէս էֆ. Զալուգճեանի հանգանակածն հետեւեալ էֆէնտիներէն. Մեծ. Արիստակէս էֆէնտի Զալուգճեան 10, Պօղոս Մ. Զալուգճեան 10, Համբարձումի Զարիֆեան 10, Յովհաննէս Եաղմաճեան 10, Ֆրանկիլ Ահարոնեան 10, Ռուբէն Պաղճեան 10, Համբարձում Գրիգորեան 10, Ճանիկ Քրիսեան 10, Միհրան Նագաշեան 10, Մանուկ Զագմագեան 10, Աւետիս Փախչանեան 10. Համագումար 110։ 5° Մեծ. Աւետիս էֆէնտի Գալիկեանի ձեռքով անծանօթ ումն 20։ 6° Մեծ. Գարեգին էֆէնտի Խաչգուլեանցի ձեռքով անծանօթ ումն 20։ Ընդ ամենը 1,180 ղրշ։

ԳԱՂԱՏԻԱՅԷն (Ինկիլիրիս) Մեծ. Կարապետ էֆ. Թոփալեան 1080 ղրշ։

ՍԱՄՍՈՆԷն Մեծ. Գաբրիէլ էֆ. Առաքելեանի հանգանակածն հետեւեալ էֆէնտիներէն. Մեծ. Նազարէթ էֆ. Մուրատեան 40, Գրիգոր Շնորհաւորեան 30, Գաբրիէլ Առաքելեան 25, Օհան Սրբազնեան 20, Ստեփան Թիւրաբեան 20, Տիգրան Զամբէրթէեան 10, Մուրատ Խէրեան 5։ Ընդ ամենը 150 ղրշ։

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԷն Մեծ. Պետրոս էֆ. Թորոսեանի հանգանակածն հետեւեալ էֆէնտիներէն. Մեծ. Պետրոս էֆ. Թորոսեան 20, Գրիգոր Ճէրրահեան 20, Տօնապետ Տօնապետեան 20, Մելքոն Ռաքուլեան 20, Մեսրոպ և Պետրոս Սարրաֆեան 10, Մկրտիչ Փինաչեան 10, Յովհաննէս Աշճեան 5, Յովհաննէս Զուլֆիպեան 5։ Ընդ ամենը 110 ղրշ։

ՓԱՐԻԶԷն Մեծ. Երուանդ էֆ. Թենկրեան 108 ղրշ։

ԵՒԴՈԿԻԱՅԷն (Թոգաթ) Մեծ. Տիգրան էֆ. Ճգնաւորեանի հանգանակածն հետեւեալ էֆէնտիներէն. Մեծ. Կարապետ էֆ. Ղազարեան 15, Տիգրան Ճգնաւորեան 10, Յովհաննէս Սարրաֆեան 10, Մեսրոպ Զաթալեան 10, Կարապետ Բէյոլեան 5։ Ընդ ամենը 50 ղրշ։

Ե լ +

Գ. Տարեշրջանի մէջ Վասպուրականի Կեդրոնական վարժարանի ծախքն եղած է 7796 ղրշ 10 փրդ հետեւեալ կերպով.

Վարժարանի պաշտօնեայներին (բաց ի Տեսուչ-Դասատուէն) վճարուած ամսաթուղթերն 4648 ղրշ 30 փարայ. Վարժարանի տարեկան վարձը 1296 ղրշ. Վարժարանի գրադարանին համար գնուած գիրքեր և լրագիրներ 415. Նորոգութիւններ (վարժատան փլած տեղերի, կոտրած ապակիների, գրասեղանների, սեմուռներու եւ) 467. Գրնուած գիրքեր և կարասիներ (հիւսնութեան գործիներ, պտուկերների ջրմանակներ, սեղաններ, կաղամար, բարչ, կաւիճ եւ) 161 ղրշ 20 փրդ. Տետրակներ և թղթեղէններ վարժարանին համար 45. 20. Ընթացաւարտ աշակերտների վկայագրի թուղթը և տպագրական ծախքը 35.10. Գ. տարեշրջանին վերջ պարզեւաբաշխի ժամանակ աշակերտների նուիրուած գիրքերը 237. Վառելափայտ (ձմեռը վառուած 6 ֆէտի փայտ, բարիւզ եւ) 283. Փոստի ծախք (24 անձի 52 նամակ գրուած է յորոց ոմանց տեղեկագիրներ, ծրագիրներ, տպագրուած յորդորագիրներ և նուիրատուութիւններ ղրկուած են։ Այդ ծրարներէ մի քանին ապահովագրուելով յղուած են) 133. Զանազան մանր ծախքեր (մատիտ, գրիչ, նամակի պահարան, շրեչտ, աւել եւ) 21. 20։

	ղրշ. փրդ.
Մուտք	26,403 30
Ելքը հանելով	7,796 10
Գ. տարեշրջանէն մնացած չանը Հիմնադիր-Տեսչին	18,607 20
Յաւելլով նախորդ երկու տարեշրջանների չանը	951 30
	19,559 10

որ երեք տարի վերջ Հիմնադիր-Տեսչին մնացած չանն է։

Վասպուրականի Կեդր. վարժարանի Հիմնադիր-Տեսուչ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ
Վան (Ա.յգեստան)

ՀՆԴԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆԱԽԱԼԵԶՈՒ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄԸՆ ԱՀ ՄԵԶՄԷ

Ցայսմի բան մընէր որ մեր մատեանին վրայ եղած դիտողութեանց մենք ալ պիտի պատասխանէինք, ինչպէս որ ալ ըրինք մեր վարդապետութիւններն արդարացնելով։ Ուստի և չենք կարծեր որ մեր պատասխանն Յարգոյ Դրադատին վրայ անախորժ տպաւորութիւն ըրած ըլլայ, թէեւ կրնանք ըսել թէ Բարեկամին դրութեան դոյնը բաւական այլայլած է առ հեղուս։ Ճշմարտութեան սէրն ու դիտութեան փափաքը միայն կը դրդէ զմեզ նաեւ առ անդամ խօսելու և ցուցնելու որ իւր բռնած ճանբան, որչափ կրցանք տեսնել, յայտով ելք չի խոստանար իր լեզուաբանական հետազօտութեանց։ Բայց կ'ապաչենք առ մեր խօսքէն չվշտանայ սիրան, այլ համի յետոյ մեղի յայտնել թէ յանդգնութեամբ կը վճռենք և ճշմարտութենէն կը խոտորինք։

Այո՛, չենք կրնար զարմանալ որ իւր քննութիւնք մեր տեսութեանց հետ չեն միաբանիր, ընդհակառակն ցաւով կը համոզուինք տակաւ՝ որ իրարու համակարծիք դատուելն ընդհանրապէս մեծամեծ դժուարութեանց պիտի հանդիպի այսուհետեւ. պատճառն ալ ան է էապէս որ նոյն սկզբունքն և օրինաց չենք ծառայեր։ Բայց ուրախանալու և բաւական մեզմով Բարեկամին թէ ինք իբրեւ լեզուաբանին ունի բնապէս լեզուաբանական սկզբանց հմտութիւն, մեր դործն ան հեղուս գտնէ պիտի ըլլայ ցուցնել թէ նա չի յարգեր զանոնք։

Նախ մեզադրանք մը մեր վրայէն հարկ է քերենք, զոր անիրաւութեամբ կը շիտէ վրանիս Գրադատն։ Յօդուածնիս կրկին կարդալով տեսանք որ երբեք չենք ըսեր մենք թէ Հայն Հնդկին հետ համեմատել ըլլար Ջան և անպտղաշխատութիւն է։ Կը յարգենք մենք ալ հնդկականին կարեւորութիւնը, ուստի և ինչպէս ուրիշ բոլոր լեզուաց նոյնպէս հրնդիկ քրոջ հետ Հայն համեմատութեան բերել իրաւացի է, թէեւ ան ալ յայտնի է թէ անոր հետ սա այնչափ մերձաւոր ազգականութիւն չունի։ Մենք գիտած էինք միայն թէ ո՛րչափ վտանգաւոր է առանց գիտութեան օրինաց առաջնորդ թեղն ուենալու՝ հետազօտութեանց բաղդին մէջ թարթափել։ Այսոր համար բաւական է այսչափ, դառնանք իրականութեանց։

Հնդիկ բարբ բառը vrkodara մեր «գլխոյ» հետ գործ չունի։ Զանց առնելով այն դժուարութիւններն որ տառադարձութեան օրէնք նոյն բաղդատութեան դէմ կրնան հանել, կը գիտենք նախ թէ «գլխոյ» «չատակերութիւն» չի նշանակեր բնաւ, այլ լոկ «կոկորդ»։ Ադոր կը վկայէ թէ՝ ամբողջ հնդ մանանդրութիւնը և թէ՝ «գլխոյն» ածանցուած բառերն՝ որպիսի են «գլխոյնաս, «գլխոյնայ եւ», որոնք կոկորդ նշանակութիւնը կը հաստատեն։ Այս այսպէս ըլլալով չենք գիտեր թէ կրնայ արդարանալ Բարեկամն՝ երբ բովանդակ հայ լեզուին դէմ կը դոչէ թէ «գլխոյ» չի նշանակեր կոկորդ և կը համարձակի նաեւ Շարայի ծանօթ առածին բանի մեկնութիւն մը տալ։ Ասկէ զատ՝ ի՞նչ հարկ կայ հայ բառին հետ բնաւ յարաբերութիւն չունեցող բարբը բանել անոր հետ լծորդել, երբ նոյն լեզուէն կրնար ամեն նկատմամբ յարմարագոյն gargara (յորձանք, կոկորդ) բառը մերինին հետ բաղդատուիր։ Արդ ասանեն կարեւոր կէտերն առանց մնադրութեան թողուլ՝ միթէ լեզուագիտութեան դէմ ապստամբիլ չէ՞։

Երկու լեզուաբանական կէտ նշանակած էինք մեր նախընթաց պատասխանին մէջ. նախ սա թէ հայական հ շունչն Հնդկաց հ տառին հետ բնաւ չի կրնար համեմատուիլ՝ վասն զի տարբեր են ծագումն, և երկրորդ թէ նախալեզուական վ մեր մէջ անկարելի է որ կ այսինքն k ձայնի դառնայ։ Որդ Ագնիս Բարեկամը մեր սիրոն խաղալելու և ըստ այնմ մեր պատճառաբանութիւններն յօրինելու համար՝ յառաջ կը բերէ բազմաթիւ օրինակ (երբ մենք մէկ միայն ապահովխնդրած էինք և դարձեալ կը պահանջենք) մեր վճիռը խախտելու նպատակաւ։ Սակայն ասոնցմէ և ոչ մէկն ունի և ոչ հեռաւոր հաւանականութիւն։ Վասն զի հնդ. հբշ (հաբշ) արմատին կը պատասխանէ չէ թէ հբՀՀելլալ ֆաբելլ, լատ. horrere=horsere. Դարձեալ հնդ. հան մեր ֆանելն է։ Իսկ հին (հանէ հանի) հնդ. sana, և հեթ (որմէ հեթանալ ածանցուած պիտի ըլլայ հարկաւ) կը համեմատուին հնդ. pada բառերուն. sahasra հրնդիկ բառին (ինչպէս զանդիկ հաղանիցա լծորդելն ալ կը ցուցնէ) ոչ միայնատառով հնդիկ բառեր յարմարցուած են, քոյր լեզուաց մէջ իրենց ուրիշ լծորդներն ունենալու են, սակայն կրնանք ապահովութեամբ պնդել թէ մեր բարեկամին նշանակածներէն և ոչ մէկին անոնց հետ լծորդութիւն ունի. վասն զի ասոնք ուրիշ տառերու կողմանէ բնաւ չեն համաձայնիր հայ բառերուն հետ. բայց ասոնց վրայ եթէ ճառել ուզենք՝ մեր խօսքը շատ կ'երկարի։

Կը մնայ սոսոր, զոր մենք նախալեզուական սոսոր բառէն յառաջ եկած համարեցանք «չչողին ոստմամբ և զայս փոստառանեցինք սոֆ (ֆաս), սրպասոր (տասրու), եղջանդն (նուզդն) բառն ոստումներն օրինակ բերելով նմանութենէ։ Բենդասը կը ջանայ սա նմանութեանց զօրութիւնը ջրել, բայց վայրապար. վասն զի չի զօրեր բնաւ ուրանալ ասոնց կրած տառական չրջումն՝ որ մեր վարդապետութեան հիմն է։ Հոս կը դիտենք նախ որ սոսոր բառին մեկնութիւնը տկարացնելու համար յառաջ բերուած պասպրդ ձեւը՝ զայն ուեղի կը զրացնէ, ինչպէս յայտնի է։ Երկրորդ՝ մենք սրպասոր բառին հետ բնաւ չենք բաղդատեր հնդկերէն սաբ բառը. մեր բաղդատութիւններն նշանակուած են Նախալեզու էջ 74, 35։ Երրորդ՝ հետազօտութեան չաւէն զարտուղիլ է ըսել թէ եղջանդն կամ սասր հնդեւրոպական լծորդներն ազգականութիւն ունին նաեւ թուքքերէն Բբրնաֆ (=Բբրնաֆ) բառին երկրորդ վանկին հետ, առանց միտ դնելու այս վերջնոյն յայտնի կատմութեան՝ թէ առաջին վանկն է բառին բուն իսկ արմատ, որուն վրայ երկու ածանցիչ մասնիկներ եկած են, և ասոնք բնապէս յարաբերութիւն չեն կրընար ունենալ nagh-ra (եղջանդն) հնդեւրոպարուն բառի մը հետ, որ nagh (ծակել, խայթել) արմատէն ծագած է. տես Նախալեզու, էջ 90։

Ազգակից լեզուաց տառերն հայ գրերով փոխանակելու ատեն՝ հետեւած ենք մենք ազգին մեծագոյն մասին ուղիղ հնչման և ընդհանրապէս գործածականին։ Հարկաւ մեր նպատակին չէր ծառայեր՝ որ հին հայ լեզուին քննութիւնն ալ էր գտնել մասնաւոր, և ազգասական անխոհեմութիւն ըրած կ'ըլլայինք՝ եթէ յանդգնէինք դաւառականի մը մասնական հնչման հետեւիլ։ Ուստի և մեր տառաձայնութեան եղանակին մէջ փոփոխութեան հետք իսկ չկայ կարծենք, այլ հետեւած ենք այն բնական կերպին, զոր ամեն ազգք և լեզուք կը գործածեն՝ երբ օտար լեզուի մը ձայներն իրենց տառերով կը նշանակեն։

Չենք ընդունիր մենք բառերու հաւասատութեան առաձգականութիւնն, երբ լեզուագիտութեան օրէնք յարգուին։ Հայ լեզուի համեմատութեան ընդհանրապէս ընդունուած կանոններն եթէ մեծարէք, տարակոյս չկայ թէ մեր ուղղափտ Բարեկամը շատ մը դիտողութիւններէն պիտի հրաժարէր՝ անոնց անհիմնականութիւնն ինքնին ճանչնալով։ Բայց նա, որչափ կ'երեւայ, կը համարի թէ արտաքոյ է անոնց յարգութիւն չընծայել, որով կը սխալի և փտանդի մէջ կ'ինկնայ անագան զղջալու, տեսնելով օր մը և համոզուելով որ պատճառի գիտութեան մը դէմ դուռացեր է։ Այս գիտութիւնն իրաւ շատ կարեւոր է և ամենուն համար կրնայ սիրելի և գեղասալի ալ ըլլալ՝ եթէ անոր ընդհանուր սկզբանց վրայ ճառէինք, որոնց մէջ եթէ իրարու միաբանինք, աւելորդ վէճերն անշուշտ նոյն առեն կը դադրին, և ամէն ընթերցող շատ համ կ'առնու։ Լեզու ամէն մարդ կը խօսի և լեզուաց կարմութեան վրայ նոր ու հետաքրքրական ճշմարտութիւններ լսել՝ անտարակոյս հաճելի է ամէն խօսող մարդու։ Մեր գիտաւորութիւնն ալ առ է այսուհետեւ։ Պիտի սիսինք մենք զմեզ քննել ու քննադատել եթէ այլք պակսին, աւելի ընդարձակ գրելով ու մեկնելով ան ամէն լեզուական կէտերը, զորոնք համառօտիւ չօշափեր ենք միայն մեր Նախալեզուին մէջ։ Անկեղծ չորհակալութիւններս դարձեալ յայտնելով մեր գիտուն Բարեկամին բոլոր աշխատութեանց փոխարէն՝ մենք ալ հոս մեր խօսքը կը կնքենք։

Հ. ՍԵՐ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ
Մ. Ռ

ԸՆԹԱՑԻԿ ԳԻՆԵՐ

Ցորեն Կիրգա Ռուսիոյ	Լիվրայ	57—59	Ղրշ 19 —20 1/2	Քիլէն
» կարծր	»	57—59	» —	»
» Կակուղ Կալաց և Պրայլա	»	57—58	» 18 1/2—19	»
» » Պուլղարիոյ	»	56—57	» 16 3/4—17 3/4	»
» » Բումէլի	»	57—59	» 17 1/2—18 1/2	»
Եգիպտացորեն, Կալաց, Խմայիլ և Օռէսա	»		» 15—	»
» » Օրտու և Տաճկական			» 12 1/2—12 3/4	»
Գարի կակուղ			» 12 1/2—	»
» հատ			» 11 3/4—12	»
Զավտար			» 12 1/2—	»
Քիթանահունտ (քէթէն թօհումը)			» 25 1/4—25 3/4	»
Գոնար եէմի			Փրկ 44 — 45	Օխայ
Նօխուտ Պալիքէսէր			» 48 — 60	»
» Սմիրնք			» 45 — 65	»
Բէնտրի հունտ			» 74 — 75	»
Պակլա			» 26 —27	»
Սուսամ Մուտանիա Պալիքէսէր			» 106 —108	»
» Մէրսին			»118 —117	»
Անֆիոնի հունտ			» 59 —	»
Լուբիա Օրտու			»110 —115	»
» Դանուբ և Բումէլի			» 120 —130	»
Օռէսա Ա. Սլիբ			Ղրշ 110 —115	Կարկը
» Բ. »			» 95 —100	»
» Գ. »			» 30 — 32	»
Ագինա			» 79 — 80	»
Պրայլա տեղականի հետ խառնուած			» 68 — 70	»
Պրայլա			» 68 — 70	»
Վառնա			» — —	»
Շըմէնտրֆէր			» 67 — 88	»
Խաղուէ			Ղշ 7·00–7·30–7·60–8·000/կգ	100 ոսկին
Լեղակ պէնկալ			» 80— 95	» » »
» Քուբրա			» 55— 75	» » »
Որդան կարմիր սեւ			» 20— 21	» » »
» կարմիր թուխ			» 19— 20	» » »
Պղպեղ			» 12—	» » »
Կինամոն (դարչին)			» 5–6	» » »
Գարէնֆիլ			» 7—8	» » »
Թէյ սեւ սորտին			» 12— 17	» » »
Թէյ առաջին և լաւ			» 27— 95	» » »
Շաքար Հոլանտիոյ			» 145—150 կենդինարը	105 »
» Դրիէսթէ Ա. (զարկի մէջ)			» 178	» » »
» » Բ. (»)			» 122	» » »
» » Գ. (»)			» 112—	» » »
Ծծումբ			» 34—35	» 100 »
Խունկ (Գիւնլիւք)			» 210—230	» » »
Բրինձ Իտալիոյ Ա. Ոսիլօն			Ֆրանգ 46—	Գարկը »
» » Բ. »			» 45	» » »
» » Ա. սովորական			» 42	» » »
» » Բ. »			» 39	» » »
» » Գ. »			» —	» » »
» Հնդկական			Ղրշ 118—124—126—128	» » »
Գօլա Գաղիական			» 3 3/4	Օխայ »
» Անգղիական			» 158	Մնտուկը »
Մոմ			Ղրշ 7 1/8—	Քիլօ »
,, Գաղիական			» 39—	» »
Կաղ Ամերիկայի մնտուկ			» 28 1/2—34-1/2—38	» »
» Ռուսիոյ			» 26 1/2—32—34-36	» »
» » (վարիլի մէջ)			Փարայ 46—	Օխայ » »
Ոգի Ռուսիոյ Օլատօֆքա 16 աստիճան			Օխայ 24 1/4	1 Ռուբլոյ
» » Սօտինսքի			» 26 1/2—27	»
» » Խարքով			» 28 1/2 —	»
» Վար տեսակ Սէլանիկ և այլն			» 33 — 36	»
Ռօմ Թրիէսթէ			Կալլոն 21—	»
» Անգղիոյ			» 9 1/4—10	»
Անգղիական երկաթ (չուսկուդ)			42	Կենդինարը
» Երկաթ (տէմէտ)			42	»
Շուէտի » (չուսկուդ)			74 —76	»
» » (տէմէտ)			77	»
Տախտակ » (Սամ) թիւ 1— 4			61 —	»
» » » » 5—10			67 —68	»
» » » » 11—14			76—77	»
Կլոր			87	»
Զէմպէր սովորական			55	»
» Մեծ դիրք			65 —67	»
Անագ (գալայ)			360—370	»
Կապար (սուչոմ)			110	»
» Տաղտակ			118—	»
» Խողովակ			2 1/4—	Օխան
Զէյվկ			Ղրշ 124—135	Մնտուկը
Գարֆիցա		45 քիլոնոց	58— 60	Վարիլը
Թէնէքէ			» 185—	2 Մնտուկը
Պղինձ			» 11 7/8–12 1/2	Օխայ »
Ճինկօ			Ֆրանգ 69—70	100 Օխայ
Հանդածուխ Նիւգասլ (ի վաճառատուն)			20 Շ. 6 Բ. Շ. 21 Բ.	Թօնօն
» » (Ծովու վրայ)			22 » 0 » 22	» 6 » »
» Գարտիֆ (ի վաճառատուն)			22 » 6 » 23	» 0 » »
» » (Ծովու վրայ)			23 » 0 » 17 24	» 0 » »
» Հարթլբուլ			17 » 6 » 18	» » »
Լիվերբուլ (անուանական)			14 » 0 » 15	» 6 » »
Մահուտի			Ղրշ 5 7/8—6 1/2	Լիսրան Ոսկի 110
Ամերիկան ամբողջ եարտա			» 4 1/2— 5 1/2	» » »
» պակատաւոր			» 5 3/8 —5 1/4	» » »
Ամերիկու (ջնկ գլեթ) լաւ տեսակն			» 4 1/8—4 3/4	» » »
» » » փոքր լիպրա			» 4 7/8— 5	» » »
» » » ներկուելու (գօտինքեն)			» 5 1/4— 5 3/8	» » »
Եէլքէն պէպի լաւ տեսակ			» 4 3/8— 4 1/2	» » »
» » երկրորդ տեսակը			» 4—4 1/4	» » »
Խամ սաթար (չըրթինկ) լաւ տեսակ			» 42 — 72	Թօփը » »
» » » միջին			» 35 — 40	» » »
» » » վար			» 28 — 42	» » »
Միւլ 4 թիւ (չափալը) 3 թօփը (30–35–38 ինչ.)			Ղրշ 40 1/2—	» 112
» 16 » (Թէնդիֆ) » » (. . . . .)			» 37—38	» »
» 26 » (Աքօչիա) » » (. . . . .)			» 48 —	» »
Մանած վաթէր		4—14	Ղրշ 34—37	փաքէթը » 106
»		18—28	» 44—48	» » »
» Եքսդրա (Ֆիլէմէնկ)		4—14	» 39—35	» » »
» » (. . . .)		18—28	» 48—38	» » »
» Եքսդրա դրօսիթօն		16—24	» 64—65	» » »
» Մամի		8—14	» 52—38	» » »
» »		20—24	» 69—72	» » »
» Կարմիր Իտալիոյ		20— լաւ	» 60—70	» » »
» » »		20—	» 48—65	» » »
» » Զուլիցերիոյ թիւ	20		» 70–80–85	» » »
» » » »	4-14		» 70—75— 80	» » »
Թիֆտիք առաջին տեսակ			Ղշ 22 1/2–24	Օխայ 100 ոսկի
» Երկրորդ »			» 20 — 21	» » »
» սորտին »			» 8 — 12	» » »
» Վան			» 12 1/2—13 1/2	» » »
Բուրդ Բասրայ պաչի Ա.			» 4 — 6—8	» » »
» » » Բ.			» 3 — 5—7	» » »
» Ֆըրքնա Ա.			» 5 1/2 - 6	» » »
» » Բ.			» 3 1/2—4 1/2	» » »
Մեհուքա Խօքանտ			» 132 —205	» » »
» Նուխի			Ֆրանգ 33 — 41	» » »
» Ռէշտ			» 26 — 34	» » »
Բամպակ Հալէպ			Ղշ 5 3/4—5 7/8	» » »
» Ատանա			» 6 —6 1/4	» » »
» Իզմիր և շրջակայք			» 6 1/2–7 1/4	» » »
Ալֆիոն Մալաթիա			» 210—230	» » »
» Սէլանիկ			» 220—	» » »
» Զիլէ Թօքատ			» 210—220	» » »
» Պալիքէսէր			» 195—200	» » »
» Էնկիւրիւ			» 180—185	» » »
» Նալը խան Պէյ պազար			» 170—175	» » »
» Կէյվէ Պիլէճիք			» 170—	» » »
» Զըքրնիթ			» 110—135	» » »
Փիթրէ առաջին ճերմակ			» 27 — 28	» » »
» աշխատուած ճերմակ			» 21 — 25	» » »
» լաւ բնական »			» 19 — 20	» » »
» սովորական »			» 18 — 19	» » »
» լաւ դեղին			» 16 — 17	» » »
» երկրորդ դեղին			» 14 — 15	» » »
» Զամուր			» 3 — 4	» » »
Սալէք լաւ տեսակ			» 16– 16 1/2	» » »
» երկրորդ տեսակ			» 14 1/2—15	» » »
Մահմուդիյէ առաջին ճերմակ			» 160 —210	» » »
» երկրորդ			» 89 —110	» » »
» երրորդ			» 60 — 80	» » »
Մեղրամամ լաւ տեսակներ			» 20 — 23	» » »
» սորտին »			» 19 — 20	» » »
Կարին Տրապիզոն			» 72—74	կենդնր » »
» Քէրասունի			» 73—76	» » »
Ճէհրի Եկին			» 8 1/2—9	Օխայ » »
» Քայսար			» 8 1/2 –9	» » »
» Անկորա			» 7 3/4–8	» » »
» Թօքատ			» 6 1/2–6 3/4	» » »
» Զօրուտ			» 5 1/2–6 1/4	» » »
» Վար տեսակներ			» —	» » »
Եզմիւր 200 դիւզի հաշիւ			» 3 1/2— 4	» » »
Մորֆ գոմէշի շոր			» 9 1/4— 9 1/2	» » »
» թաց			» 6 1/4—6 1/2	» » »
» կովի շոր			» 9 —9 1/2	» » »
» թաց			» 5 3/4— 6	» » »
» Ոչխարի			» 18 — 26	» » »
» Այծի			» 18 — 20	» » »
» Գառին			» 16 —18 1/2	» » »
» Անյծուկի			» —	» » »
» Նապատակի			» —	» » »

ԴԱՆԱԿ ԵՒ ԵՐԿԱԹԵՂԷՆ ՄԱՆՐ ԳՈՐԾԻՔ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԿՐԱԿԱՐԱՆԱՑ ԵՒ ԾԽՆԵԼՈՒԶԻ ԽՈՂՈՎԱԿԱՑ

Միակ մթերանոց Վիէննայի Բիւտ կէպիւրք վաճառատան կրակարանաց

ԱՏԱՂԱՁԱԳՈՐԾԻ ԵՒ ՀԻՒՍՆԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

Հէնրիկ Լանժ

24, Բէրշէմպէ–Բաղար, Ղալաթիա

ՊՂՆՁԷ, ՋՈՒԼԱԾՈՑ ԵՒ ԾԵՆՈՒԱԾ ԵՐԿԱԹ

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԵԱՑ

ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՆՈՑ

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԶՄԻՆԷՆԵՐ

Le véritable Papier JOB

est blanc nature, fin, régulier et résistant, qualités depuis longtemps reconnues par tous les bons fumeurs de cigarettes. Pour vous le procurer, veuillez vous adresser dans toutes les maisons sérieuses, honnêtes de votre ville qui vendent les papiers à fumer.

Je ne fabrique uniquement que cette marque dont la couverture porte à l'intérieur la signature qui est faite comme ci-contre :

Ne pas confondre les cahiers signés ainsi avec des marques nouvelles qui pourraient vous être offertes.

ԱԶԴ

Վ. սեմ. Տօքթ. Ստեփան փաշա Ասլանեան իւր բնակարանը փոխադրած է Գալատգիւղ, Մօտա Ճատէսի, թիւ 101, և կը շարունակէ դարմանել իրեն դիմողները՝ թէ՛ անդամ ատն ու, և թէ՛ Պահէք Գաբու Մէքշամէթճեան դեղարանը՝ երէկոյեանին, հինգշաբթի, և շաբաթ օրերն ի միջօրէի. —Աղքատները միջա և ամենուրեք ձրի։

9—30

Ամեն անոնց որք կը տառապին լանծոտութեամբ, գանգնց կրկամոռեամբ և ջղային տաքութեամբ, կը յանձնարարենք Տօքթոր Ալպէրի տիեզերահռչակ և գրեթէ հրաշալի դարմանիչը։ Ուրեմն բոլոր հիւանդներն ամենայն վստահութեամբ դիմեն Տօքթոր Ալպէրի, Փարիզ, Բլան տիւ Թրոն, 6, և անոնցմէ շատեր պիտի գտանեն իրենց առողջութիւնը զոր ձեռք բերելէ յուսահատած էին։ Բժշկութիւն թղթակցութեամբ, հիւանդութեան մանրամասն պատմութիւն հաղորդելէ յետոյ։ Տօքթոր Ալպէր դրամը կ'ընդունի լաւ արդիւնքներ տեսնուելէ յետոյ միայն։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՍԷՐԻ

Պէյդօղ տապախանէսի իլան շուրութը մուգարրէրէսինէ վէ մահֆուզ պուլունան նիւմունէսինէ թէվֆիդէն էնգարէ վիլայէթինճէ մէվքիի միւնադասայա զօնուլան եէտի պին սէքիզ եիւզ ատէտ թուզլու գուրու գայսէրի կէօնիւնին պէհէր գըյէի ճէտիտի սէքիզ դրուշ օմուզ փարայա օրարագ թարիպի էօհտէսինտէ օլուզ քեանունի էվվէլը բումինին օնընճը փազար իրթէսի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնադասաը պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գամիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա թարիպ վէ օն պիրինճի սալը կիւնի եիւզտէ պէշ թէնզիլինէ բաղիպ պուլունանլարը մնգամը սէրասկէրի լեվազիմաթը ումումիյէ տարէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

3 քեանունի էվվէլ 1300

3—3

ԱԶԴ

Կաղանդի առթիւ ի վաճառ հանուած են «ԹԷՆԴՈՐՈՍ ՍԱԼՀՈՒՆԻ» անունն բարոյալից թատերգն, «ՀՆԴԿԱԿԱՆ ԽՐՃԻԹԸ» և «ՊՕՂՈՍԻԿ» անուն գրքոյկները։ Շատ առնողներու համար գոհացուցիչ դէպք կը լինի։

Կեդրոնատեղին է Աշճեան տպարան, Եռնուֆիեան խան, թիւ 13։ Կը գտնուի նաև բոլոր Հայ գրավաճառաց քով։

ԳՐԱՍԵՆԵԿԻ ՕՐԱՑՈՅՑ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ 1885

Այս Օրացոյց այս տարի եւս հրատարակուած է աւելի կատարելագործեալ։ Մէկ ակնարկով ցոյց կուտայ տարին, ամիսն, օրը, թէ՛ հին և թէ՛ նոր տուարով, տաճկական ամիսներն և օրերն, եւրոպական, յունական և հրէական տօներն և օրերն, իւրաքանչիւրն ամեն ազգին յատուկ գրերով ու թուանշաններով։

Զարդարեան Օրացոյցը պատէն կախելու սահմանուած օրացոյցներու մէջ կատարելագոյնն է այժմ։

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով։

ԿԱՂԱՆԴ 1885

Դպրոցական նուէրի համար աժան դներով կրօնական պատկեր ուղղուելը պէտք է դիմեն ի կեդրոնատեղին

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա. Մ. ԳԱՐԻՊԵԱՆ

Թիւ 10, ԵՒԻԳՍԷՔ–ԳԱԼԱՏԷՐԷՍ, 10 Թիւ

ՂԱԼԱԹԻԱ, Գ. ՊՈԼԻՍ

Ուր գաւառաց ուղղակի յանձնարարութիւններն ալ կը կատարուին, ստակը կանխիկ ընդունելով։

5—15

ԱԶԴ

Կաղանդի առթիւ ի վաճառ հանուած են «ԹԷՆԴՈՐՈՍ ՍԱԼՀՈՒՆԻ» անունն բարոյալից թատերգն, «ՀՆԴԿԱԿԱՆ ԽՐՃԻԹԸ» և «ՊՕՂՈՍԻԿ» անուն գրքոյկները։ Շատ առնողներու համար գոհացուցիչ դէպք կը լինի։

Կեդրոնատեղին է Աշճեան տպարան, Եռնուֆիեան խան, թիւ 13։ Կը գտնուի նաև բոլոր Հայ գրավաճառաց քով։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ 1885 ՏԱՐՈՒՈՅ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՐԲ ՓՐԿՉԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

ԳԻՆ 3 դահեկան

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԵԱՆ

(ԱՐԱՄԵԱՆ)

Կը գտնուի ամէն Հայ գրավաճառաց քով։ Կեդրոնատեղին է Արամեան տպարան. Զաքմաքճըլար, Ցակոբեան խան թիւ 13։

ՖՐԻՏ ԼԻՅԼԱՆԴ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Որ է կանոնաւորապէս կը բռնէր Լիվերբուլի և Արէ-Եէլէց գծի.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ակէերնան	2500	Գալֆոնեան	3700
Ակլասիան	2500	Գալամինեան	3700
Անտարուզեան	2500	Գալավեան	3700
Ամթենեան	2500	Իպէրիան	5500
Ամարիան	3700	Իպէրիան	5500
Պավարիան	6000	Իպարիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քասթէլեան	800	Լիվերեան	2500
Սպրէնեան	2000	Լինսան	800
Տուրոյ	700	Օլորթոյ	700
Էճիբչէն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆրանսիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալէնտիան	3700	Վիրճինեան	6800

Անէերնան շոգենաւը նաւապետ Լաուրանսոն այսօր Լիվերբուլէն ստս հասաւ։

Ուղղորդներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւասփեարք, Պարոնայք Ֆրէյ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալներնէնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Զմիւրնայ, Պ. Պ. Քարվէր Եղբարք
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մարդա, Ա. Քամիլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկօրտատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդալ և ընկ.

ԵՐԹԵԼԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔՈՒՆ

ԸՆԴ ԴԷԼ ԱԷՆԼԷՆ, Կ. Գուլոյ Լ Օռենսոյ

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	2,000	Լէբանոն	4,500
Ամէրիս	3,000	Մարէնկս	4,300
Արկս	1,300	Մարսարին	2,500
Պասսանս	3,500	Միլզ	2,000
Պորտմոս	2,200	Նէրս	2,000
Պրավս	2,000	Օթելլոս	5,000
Գէյրս	2,600	Զրլանտս	3,000
Գայրիքս	2,500	Զիրանդս	4,500
Գամէս	2,400	Զէրս	2,000
Գարս	2,000	Բասիլիք	1,200
Գոմս	2,700	Բալէրմս	3,200
Տիրս	2,300	Բասէր	1,700
Տօմինս	1,800	Բիրս	2,800
Տրաքս	2,600	Թիմիս	4,400
Էրտրս	2,600	Փիմարս	3,200
Ֆալքոն	800	Ֆրոյս	3,000
Ֆիրս	1,700	Ֆոմանս	5,500
Ֆլամինկս	1,600	Ֆոմէս	3,500
Կալիկս	5,500	Ֆաուլիս	4,000
Կիրանս	2,200	Ֆարքս	2,000
Կոզս	1,800	Սիլվիս	2,000
Կոտամս	2,200	Սօրենդս	4,300
Հանկս		Թասսս	1,200
Հէրս	2,000	Թ. Ուիլսն	3,000
Հիսարկս	3,000	Թիկեր	1,300
Հիսմանդ	1,200	Թարքս	2,800
Ճիսս	2,300	Քանդս	3,600
Քէլս	2,000	Եէտս	3,600
Քանս	2,200	Զէպրա	1,000
Լէս	2,000	Զէրս	440

Սօրենդս շոգենաւը, նաւապետ Մանի Անդ հասէն ստս եկաւ ընդհանուր վաճառքով և իւր բեռն պարպելէ յետոյ Օռէսա պիտի ուղեւորի։

Ուղղորդներս համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ՖՐԻԷՏԻՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17–18, Քիւչիւք Միւլէթ խան Ղալաթիա

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ, Մէնչիսթրէնի և Օռենսայի գծի կանոնաւորապէս բռնող

ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Ա. յա Սաֆիա	3,000	Պէքս
Աբարատ	2,500	Ռոմբրս
Աբրատիա	2,500	Քրուիչանք
Լաքոնիա	2,500	Ուիլքս
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բուլգարիա	2,800	Ֆօթրրթիլ

Բուլգարիա շոգենաւը ի մօտոյ Բոթիէն պիտի վերադառնայ և անմիջապէս Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Ա. յա-Սոֆիա շոգենաւը Լիվերբուլէն ստս կ'սպասուի Նոյեմբեր 20ին։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

Ն. ԲԱՔԻ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայի և Բօրիի գծի կանոնաւորապէս բռնող

Սամսոն և Տրապիզոն երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ'Արդէնի որ Նոյեմբեր 1ի Մարսիլիայէն և Նոյեմբեր 17 ին Երեկիւեան ժամ 4ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ. Մէնդելէ։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւաղներ, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆՈՒԹ ԲՐՊՈՒԼ
Մոմհանէ փողոց, թիւ 141

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ և Մէնչիսթրէնի գծի բռնող

շոգենաւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Գանդրուս	4200	Օսպրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէրթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սէսոսդրիս	3250	Ադրանդիք	1700
Թիպս	3250	Լոգիուս	800
Մակասյա	3250	Օլինաս	800
Մարիոթիս	3250	Սէսիլ	700

Օսպրէս շոգենաւը ստս հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք շքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՕՒ և ԸՆԿ.
Մէյտանլըք փողոց, Պոլիս
Տեսրէնութիւն, Լիվերբուլ

ՇԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվերբուլ

ՓԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Որ է ամէն տարի մ'անգամ կը բռնէր Լիվերբուլի և Մէնչիսթրէնի գծի.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մարթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ավերքօ	3,000	Դանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բալթիա	5,000
Պաթավիա	3,800	Բարթիա	3,200
Պալպէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սէճալանիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քադալանիա	4,700	Սարաքօսա	3,000
Շեբոլուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տիմերաբա	2,500	Սիտան	3,000
Կալիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քիտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Թարիֆա շոգենաւը դեկտեմբ 17 ին Լիվերբուլէն ստս կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒԼԻ
Գործակալ
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ

ԳԵՂԱՐԱՆ

Պ. ԵՒ Հ. ՔԻԻԶԻԻԲԵԱՆ

ԵՂԲԱՐՔ

Երկար ժամանակէ ի վեր՝ դեղագործութեան եւ դեղագործութեան զբաղելով՝ հասարակութիւնը գոհացնելու համար մեր ձեռքէն եկած ջանքը խնայած չըլլալիս յայտնի է մեր պատուարժան յաճախորդաց և բոլոր հասարակութեան Այս անդամ ալ, մեր յարգոյ յաճախորդաց դիւրութիւն մ'ըլլալու համար, դեղարան մը բանալ փափաքելով, շատ տարիներէ ի վեր ամենուն ծանօթ Պոլսոյ Եէնի–Ճամի փողոցի 26 թիւ մթերանոցէն զատ՝ նոյնպէս Կ. Պոլիս կամուրջին դիմացը 77 թիւ «Պ. եւ Հ. Քիւզիւբեան եղբարք» անուամբ դեղարան եւ մթերանոց (տէբօղիթօ) մ'ալ բացած ենք, ուր Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ քիմիական բաղադրութիւններն ու զանազան դեղերը, մեծ խնամով շինուած, եւ ամենէն ընտիր տեսակները կը գտնուին։ Ասոնցմէ զատ ամեն տեսն գործածուած զանազան տեսակ գինի, ազնիւ ձիան իւղ, նօրվէկիոյ ջրօրա, քսենաք եւ ուրիշ ընտրելիք միտ կը գտնուին։ Եկած դեղագիրը խիստ թարմ դեղերով, և մեծ խնամով կը պատրաստուին։ Ասոնցմէ զատ դեղարանին վերնայարկը բժշկաց համար յատուկ տեղ որոշուած ըլլալով, հիւանդութիւն մը հասար բժշկի հետ խորհրդակցիլ ուզող անձինք, մեր դեղարանը գալով, ամեն կերպով օգուտ կը տեսնեն։

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆ ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

Բ. ԺԻԵՆ ՃԱՆԻԿ ՔՐԻՍԵԱՆ

ՊԼԵՒԹՕԱՆ, ՁԳՈՒԱՆ ՃԱՏՏԷՆԻ ՓԱՇԱ ՄԱՀԱԼԼԷ

Թիւ 50 —=— Թիւ 50

Իր տունը ամեն օր, առաւօտ և երեկոյ հիւանդ կընդունի, իսկ կիրակի կէս օրէ վերջը ՁՐԻԱԲԱՐ։

Նոյնպէս իւր յաճախորդաց դիւրութեան համար, ըստ առաջնոյն կը շարունակէ գտնուիլ ամեն օր, Կ. Պոլիս կամուրջի դէմ ՔԻՒԶԻԻԲԵԱՆ եղբարց դեղարանը։

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

է Թահտիլ փողոց, ազգ. Բէրբէրեան մօտ, Ընդ 70

Այս վաճառատունն՝ որ մէկ տարիէ աւելի ժամանակէ հետէ իւր յաճախորդները գոհացնելու ջանք չէ խնայած, կը ծանուցանէ թէ Զինատանի և Ճավայի բերքերէն այս անգամ զանազան տեսակ ընտիր թէյեր (չայ) բերել տուած է յատկապէս, եւ կը խնդրէ սիրելի ազգայիններէ, մանաւանդ գաւառացի Հայ տօհմակցիներէ որպէս զի հաճին գէթ մանգամ մ'ի մօտ տեսնել իւր ապրանքներն և փորձել թէ՛ տեսակաց լաւութիւնը, եւ թէ՛ գիներու աժանութիւնը։

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ